

Samira Benaissa

16

En smittefri hverdag

Nettapotek vokser raskt
Men hvordan er kjøps-opplevelsen?

10

Vil delta i dugnaden
Apotekteknikere vil bidra til koronavirusvaksinerings.

20

Kundeveiledning på nett
Skepsis til om informasjonskrav overholdes i nettapotek.

22

It's all in the details

TePe Interdentalbørster. Noen ganger utgjør de små tingene den store forskjellen. Det er derfor vi er så nøye med hver minste detalj i våre interdentalbørster, slik at de utmerker seg på kvalitet, effektivitet og bærekraft. Vi vet hvor viktig tannhelse er og hvordan den påvirker helse generelt. Finn ut mer på www.tepe.com

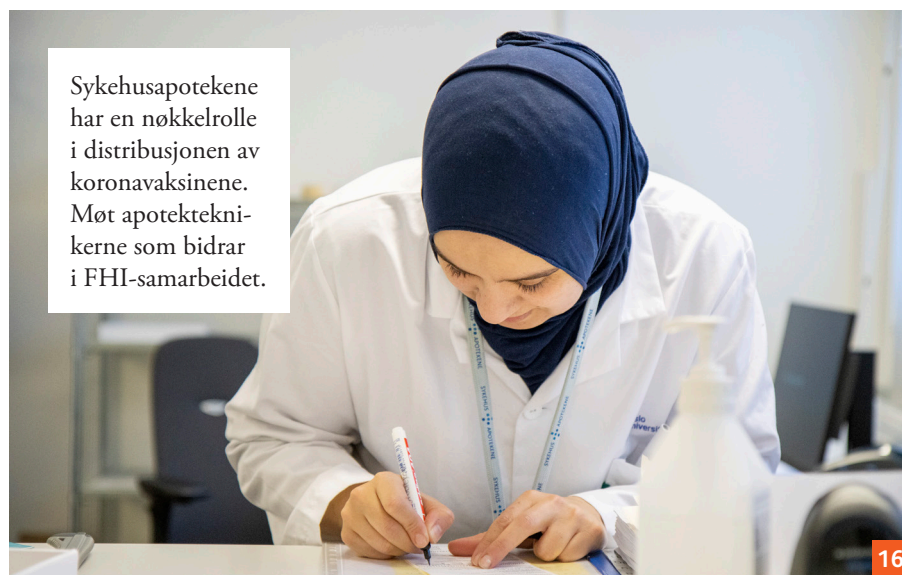
Vårt utvalg av interdentalbørster er nå produsert på en bærekraftig måte, med en reduksjon av CO₂-utslipp på 80%.

A choice
that matters

- 5 Forbundsleder har ordet
- 6 Småstoff
- 10 Nettapotekene vokser
- 16 Bidrar til en smittefri hverdag
- 19 Ønsker vaksinesamarbeid
- 20 Vil delta i vaksinedugnaden
- 22 Skepsis til kundeveiledning på nett
- 24 Blir syke av jobben
- 26 Sansen for legemidler
- 27 Parat UNG
- 28 Økonomisk krise – eller ikke?
- 32 Vekterne på jobb i 2020
- 36 Parat informerer
- 38 Spørsmål og svar
- 40 Kryssord og hjernetrim
- 42 Parats leder

Sykehusapotekene på vaksineoppdrag

Sykehusapotekene har en nøkkelrolle i distribusjonen av koronavaksinene. Møt apotekteknikerne som bidrar i FHI-samarbeidet.

Samira Benaissa. Foto: Mariell Midtbø Bøyum

16

Nettapotek med manglende kundeveiledning

Overholder nettapotekene informasjonskrav når det kommer til reseptfrie legemidler med veiledningskrav? Leder i Farmasiforbundet, Irene Hope, er usikker.

22

Foto: Johnny Vær Nordkag

Hans Kristian Furuseth.

Nettapotekene vokser

Omsetningen i norske nettapotek øker daglig. Men hvordan er kundeopplevelsen?

Foto: Apotek i Elverum.

Anne Halvorsen og Tri Kollstrøm Nguyen.

19

Ønsker samarbeid

En samlet apotekbransje er klar til i bistå kommunenes arbeid med massevaksinering mot covid-19.

Foto: Vilde Daler

Irene Hope.

Apotekteknikerne vil bidra

Farmasiforbundet har tatt til orde for at apotekteknikere bør være sentrale bidragsytere i covid-19-vaksineringen.

Apotekskjede?

Kall meg gjerne grinebiter, men nå må det snart bli slutt på at journalister og andre ikke klarer noe så enkelt som å bøye ordet «apotek».

Det har vært mye snakk om apotek under koronakrisen, og jeg gremmer meg stadig over journalister som ikke klarer dette. Ok, vi tar det sammen: Det heter «ett apotek» – «flere apotek» – «alle apotekene». Det heter ikke «landets apoteker holder åpent». Jeg gjentar: Det heter ikke «landets apoteker holder åpent»! «Apoteker» er en person. Jeg gjentar: «Apoteker» er en person! (Ja, jeg vet at bokmålsordboka hevder begge deler er lov, men her står jeg fortsatt på mitt).

Og når jeg først er i gang – hva er greia med at folk ikke lenger skiller mellom «de» og «dem», og «hun» og «henne»? «Jeg kjenner hun»? «Jeg har snakket med

de»? Kall meg gjerne gammeldags, men jeg stoler ikke på folk som ikke kan språket sitt. Ok, vi tar det sammen: Subjektsform: «hun», «de». Objektsform: «henne», «dem». Kan det være så vanskelig? Har ikke folk gått på skolen?

For ikke å snakke om feil bruk av skj-lyden. Det skjærer meg gjennom marg og bein, flere ganger daglig, siden jeg har noen av disse skj-misbrukerne boende hos meg. Kall meg gjerne petimeter, men det er en viss forskjell på «apotekskjede» og «apotekskjede».

Ok, det skal være litt mer slingringsmann muntlig enn skriftlig, og det skal være rom for å bruke forskjellige dialekter og dialektuttrykk. Og jeg vet at språket utvikler seg, og at nye (og ofte enklere) varianter tvinger seg frem. Men det får da være måte på!

Vilje

Farmasiliv

Utgis av:
Farmasiforbundet i Parat

Farmasforbundet,
Lakkegata 23
Postboks 9029 Grønland
0133 OSLO

www.farmasiforbundet.no
www.parat.com

Besøksadresse: Lakkegata 23
Telefon: 482 10 100
E-post: post@parat.com

ISSN: 1891-6864
ISSN: 2464-1618 (online)

Ansvarlig redaktør: Trygve Bergsland
Mobil: 905 85 639
E-post: trygve.bergsland@parat.com

Leder: Irene Hope
Mobil: 958 00 766
E-post: irene.hope@parat.com

Forsidefoto: Mariell Midtbø Bøyum
Avbildet: Samira Benaissa

Alle illustrasjonsbilder i bladet som ikke er kreditert er levert av iStock.

Redaksjonen avsluttet: 22.02.2021
Materiellfrist neste nummer: 28.05.2021

Fagpressen

Layout:
Storybold
www.storybold.no

Trykk: Ålgård Offset AS
www.a-o.no
Telefon: 51 61 15 00

farmasiforbundet

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav og er svanemerket, CO₂-nøytralt og 100 prosent resirkulerbart.

P PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

**Vi arbeider etter
Vær Varsom-plakatens regler
for god presseskikk.**

Den som mener seg rammet av urettmessig publisering, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt 17
0158 Oslo
Tlf: 22405040
E-post: pfu@presse.no

presse.no

Apotekenes vaksinatører står klare

Året 2021 fortsetter der vi slapp i 2020. Pandemien er på langt nær over, men det kan nå endelig se ut som at utviklingen av covid-19-vaksinen kan bidra til å stoppe pandemien på sikt. Likevel er det fremdeles et stykke vei å gå.

Apotekene har 4000 vaksinatører som står klare til å bidra med vaksinasjon av befolkningen, og det er oppsiktsvekkende at disse ikke er nevnt i det nasjonale vaksinasjonsprogrammet. Apotekene har god erfaring med influensavaksiner og andre vaksiner, som alle utføres på en trygg og god måte. Dette er et tilbud som er godt mottatt i befolkningen.

Apoteklokalene er tilrettelagt for vaksinasjon, og apotekene har god logistikk og kompetanse på oppbevaring av legemidler og vaksiner. Alt ligger til rette for at apotekenes vaksinatører kan bidra i dugnaden for å sikre en rask og trygg vaksineringsav befolkningen. Jeg mener det er uforståelig at ikke myndighetene allerede nå involverer apotekene som en viktig ressurs i dette arbeidet.

Apoteketeknikere som helsearbeidere vil gjerne bidra i en nasjonal dugnad for å bekjempe koronaviruset. Min klare oppfordring er å benytte apotekene til vaksinasjon, samtidig som vi skal stå klare dersom kommunene lager andre ordninger for massevaksineringsarbeidet. Vi som helsepersonell er en ressurs som kan utgjøre en stor forskjell, og som ber om å bli brukt aktivt i vaksineringsarbeidet i tiden fremover.

Det er viktig med en godt organisert og effektiv vaksineringsarbeid, og en strategiplan som jeg håper fremover vil inkludere også apotekene.

Jeg håper for oss alle at vi går mot mer normale tilstander igjen, og at vi snart kan gå tilbake til å leve livet vårt slik vi gjorde før pandemien.

Ta godt vare på hverandre!

Foto: Vette Daler

Vanskelig å opprettholde smørerutinen?

For mange med tørr hud kan den daglige smørerutinen gå på tålmodigheten løs, og enkelte opplever fuktighetskrem som klebrig på huden. Nå finnes det et godt alternativ for en raskere og enklere påføring, samtidig som man oppnår en 24 timers fuktighetsgivende effekt.

Cano+ Moisturizing Body Spray (5 % karbamid) er en fuktighetskrem i sprayform som styrker hudbarrieren og har fuktighetsgivende egenskaper som behandler tørrhet og kløe. Den er egnet for å motvirke tørr hud uansett årsak, også ved atopisk eksem.

Den lettvinnte sprayen absorberes raskt og etterlater huden myk og smidig.

Anbefalt bruk: Etter dusj eller bad og ellers når som helst på dagen når huden trenger fuktighet og lindring av kløe forårsaket av tørr hud.

TIPS!

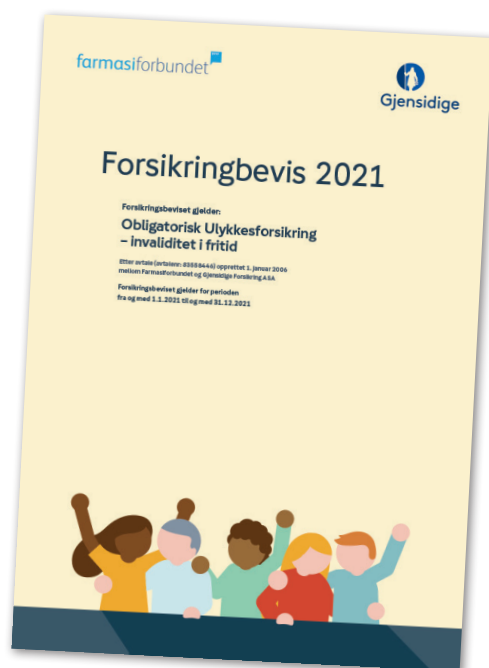
Kan brukes opp-ned og gjør det enklere å smøre inn deler av kroppen som ellers er vanskelig å nå, som f.eks. på ryggen eller legger.

Ønsker du mer informasjon om Cano+ Moisturizing Body Spray?

Ta kontakt med din Perrigo representant eller send oss en e-post på norwayInfo@perrigo.com

Ulykkesforsikring inkludert i medlemskapet

Visste du at alle medlemmer i Farmasiforbundet er omfattet av kollektiv ulykkesforsikring fritid gjennom Gjensidige? Det betyr at denne forsikringen er inkludert i medlemskapet uten ekstra kostnad. Mer informasjon og selve forsikringsbeviset finner du på farmasiforbundet.no under menypunktet «Medlemskap».

Hva skal vi leve av etter oljen?

Satsingen på livsvitenskap kan bli katalysatoren som gjør Norge til en ledende nasjon på et felt som skaper innovasjon, næring og arbeidsplasser for fremtiden, mener Karita Bekkemellem, som er direktør i Legemiddelindustrien (LMI). – Norge trenger å styrke næringer som skal bidra med inntekter ved siden av olje- og gassnæringen. Livsvitenskap er en slik næring, og Norge har store muligheter til å ta del i denne utviklingen, skriver Karita Bekkemellem sammen med CEO i Forskningsparken, Bjørn Erik Reinseth, i et innlegg i Aftenposten. [@lmi.no](https://twitter.com/lmi.no)

Norge skal bli verdensledende på helsedata

– Norges ambisjon bør være å bli verdensledende på helsedata, dataanalyse og forskning. Og vi er godt i gang med å realisere dette nå. Det sa Marianne Braaten, leder for Helsedataprogrammet i Direktoratet for e-helse, under sitt innlegg på konferansen Helse og fremtid. Ifølge Braaten har Norge mange registre med helsedata, som brukt riktig kan gi oss et stort fortrinn. Noen av de viktigste er Dødsårsaksregisteret, Norsk pasientregister, Hjerter- og karregisteret, Reseptregisteret, Medisinsk fødselsregister, Abortregisteret, Nasjonalt vaksinasjonsregister, Meldingssystem for smittsomme sykdommer og to antibiotikaregistre. [@lmi.no](https://twitter.com/lmi.no)

Helsetjenester i apotek brukes flittig – også under pandemien

I fjor var 171 972 kunder i apoteket for å sette en vaksine, få hjelp til riktig inhalasjonsteknikk eller veiledning om riktig bruk av hjermedisin. Det viser tall fra Farmalogs legemiddelstatistikk. – Jeg er veldig stolt av alle apotekansatte, som har stått på og hjulpet kunder gjennom det vanskelige fjoråret, sier fagdirektør Hanne Andresen i Apotekforeningen. Over 900 apotek, 91 prosent av alle apotekene i Norge, satte i fjor vaksiner mot sesonginfluensa. I apotekene rundt om i hele Norge er det 4000 vaksinatorer og 2000 rekvirenter, og det jobbes nå med å tilby opplæring til enda flere. [@apotek.no](https://twitter.com/apotek.no)

Over 20 år gammel forskrift skal revideres

Forskrift om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek er en viktig forskrift for apotekene. Nå skal den revideres. – Det er fortsatt vanskelig å finne frem i forskriften, og på noen områder kunne departementet gått enda litt lenger, sier fagdirektør Hanne Andresen i Apotekforeningen. Utfasing av telefaks er ett av forslagene. Helse og omsorgsdepartementet ønsker å gå over til kun elektronisk kommunikasjon av resept og rekvisisjon. [@apotek.no](#)

Derfor øker matallergi

Matallergier har økt dramatisk. Nå kommer forskere med en ny teori om hvorfor. Stoffer i prosessert mat og oppvaskmidler kan nemlig få kroppen til å reagere på uskyldige stoffer i mat, skriver fire immunbiologer ved Yale School of Medicine i en ny artikkel i tidsskriftet *Cell*. De tror kjemikalier vi får i oss, forstyrrer kroppens matkontrollsystem og bidrar til å trigge matallergier. Systemet merker seg disse stoffene, men når immunsystemet blir mobilisert, går det bredt til verks og angriper uskyldige matproteiner i samme slengen. [@forskning.no](#)

Foto: Wikimedia Commons

Nei til statlig legemiddelproduksjon

Debatten om nasjonal produksjon av legemidler har pågått lenge, med bakgrunn i problemet med legemiddelmangel. Før jul avviste et flertall i Stortinget et forslag fra SV om opprettelse av et statlig selskap for produksjon av legemidler og medisinsk utstyr med arbeidstittelen «StatMed». Det var stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Audun Lysbakken, Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og Solfrid Lerbrekk som fremmet forslaget, som ble behandlet i Stortinget i desember, og nedstemt i tråd med innstillingen fra helse- og omsorgskomiteen. [@parat24.com](#)

Veikart for e-helse er viktig for bransjen

Direktoratet for e-helse har utarbeidet et veikart for utvikling og innføring av nasjonale e-helseløsninger i helse- og omsorgssektoren i perioden 2021–2025. – Dette veikartet er viktig for apotekene fordi den digitale utviklingen i helse-sektoren også påvirker apotekbransjen. E-helse bidrar til å øke kvaliteten i legemiddelbehandlingen og gir bedre pasientsikkerhet. Veikartet vil kunne bidra inn i vårt arbeid med å tydeliggjøre apotekbransjens ambisjon, strategi og mål innen e-helse, sier direktør for e-helse i Apotekforeningen Anne-Lise Härter.

[@apotek.no](#)

Hjelp pasientene dine til
å føle seg USTOPPELIGE
med Systane®

Systane®

NÅ UTEN KONSERVERINGS- MIDLER

LANGVARIG
LINDRING AV
TØRRE ØYNE¹⁻³

HURTIGVIRKENDE
LINDRING AV
TØRRE ØYNE^{2,5}

Systane® HYDRATION

- FLERDOSEFLASKE UTEN KONSERVERINGSMIDLER
- FORHØYET OKULÆR RE-EPITELIALISERING^{4*}
- 2X STØRRE FUKTIGHETSBEVARING^{1**}

Systane® ULTRA

- FLERDOSEFLASKE UTEN KONSERVERINGSMIDLER
- GJENOPPRETTER MUCINLAGET⁶
- 2X MER SMØRENDE EFFEKT^{1***}

2 DROPS. 1 UNSTOPPABLE YOU.

* Vs. Optive Fusion®, Vismid®, Thealoz Duo®, Hyabak®, Hylo-Comod®

^ Trademarks are the property of their respective owners.

** HA og HP-Guar for dobbelt så god fuktighetsbeskyttelse sammenlignet med hyaluronsyre (HA) alene.

*** Sammenlignet med hyaluronsyre (HA) alene.

Referanser: 1. Rangarajan R, Kraybill B, Ogundele A, Ketelson H. Effects of a hyaluronic acid/hydroxypropyl guar artificial tear solution on protection, recovery, and lubricity in models of corneal epithelium. J Ocul Pharmacol Ther. 2015;31(8):491-497. 2. Davitt WF, Bloomstein M, Christensen M, Martin AE. Efficacy in patients with dry eye after treatment with a new lubricant eye drop formulation. J Ocul Pharmacol Ther. 2010;26(4):347-353. 3. Rolando M, Autori S, Badino F, Barabino S. Protecting the ocular surface and improving the quality of life of dry eye patients: a study of the efficacy of an HP-guar containing ocular lubricant in a population of dry eye patients. J Ocul Pharmacol Ther. 2009;25(3):271-278. 4. Ogundele A, Kao W, Carlson E. Impact of Hyaluronic Acid Containing Artificial Tear Products on Re-epithelialization in an In Vivo Corneal Wound Model. Poster presented at: 8th International Conference on the Tear Film & Ocular Surface; September 7-10, 2016; Montpellier, France. 5. Christensen MT, Martin AE, Bloomstein M. A comparison of efficacy between Systane Ultra and Optive lubricant eye drops when tested with dry eye patients. Optometry. 2009;80(6):315. 6. Aguilar A, Berra M et al. Efficacy of polyethylene glycol-propylene glycol-based lubricant eye drops in reducing squamous metaplasia in patients with dry eye disease. Clin Ophthalmol. 2018;12:1237-1243.

Se bruksanvisningen for fullstendig informasjon om anvendelse, forsiktighetsregler, advarsler og kontraindikasjoner.

Nettapotek vokser raskt

Omsetningen i norske nettapotek øker fra dag til dag, ikke minst hos nettapoteket Farmasiet. Apotektekniker og kunderådgiver Hege M. Winther Thomsen tror Farmasiet oppleves som et godt supplement til fysiske apotek og andre nettapotek.

Av: Kristin Rosmo

Nettapoteket Farmasiet (tidligere Komplett Apotek) doblet omsetningen i 2020 sammenlignet med året før. Apoteket er nå arbeidsplass for rundt 40 medarbeidere, hvorav rundt 15 apotekteknikere og rundt 15 farmasøyter. De må stadig ansette nye

medarbeidere for å holde tritt med folks ønske om å kjøpe legemidler og andre apotekvarer på nett.

Apotektekniker Hege M. Winther Thomsen har de siste tre årene jobbet som kunderådgiver hos Farmasiet. Der betjener

hun kundesenteret sammen med fem andre apotekteknikere og en farmasøyt. – Vi har kontakt med kundene våre både via chat, telefon og e-post. Akkurat som i fysiske apotek veileder vi kundene om valg av produkt og gir råd om riktig bruk. I tillegg er det mange tekniske spørsmål,

Hans Kristian Furuseth, daglig leder i Farmasiet, jobber for at en god kjøpsopplevelse er det som skal kjennetegne Farmasiet. Foto: Johnny Vaet Nordskog

Apotektekniker Hege M. Winther Thomsen betjener kundesenteret sammen med fem andre apotekteknikere og en farmasøyt. Foto: Renate Vestskogen

som for eksempel hjelp til å registrere kundeprofil eller generell hjelp til å handle på nett. Vi har spesielt merket dette under koronapandemien. Flere enn tidligere har foretrukket å kjøpe reseptmedisin på nett. Ikke alle blant de godt voksne er like fortrolig med det, så da hjelper vi dem i gang, sier Winther Thomsen.

Askeladden-historie

Daglig leder i Farmasiet, Hans Kristian Furuseth, føler han er med på å skape en ny Askeladden-historie.

– Vi er et lite, norskeid selskap som har tatt opp konkurransen med de tre store, utenlandskeide apotekkjedene i Norge. Og vi klarer det ganske bra. Det er veldig motiverende. I fjor doblet vi omsetningen sammenlignet med 2019 og landet på rundt 330 millioner kroner. Målet er å nå milliarder innen 2023, sier Furuseth.

En slik vekst har imidlertid sin pris.

Farmasiet gikk med rundt 100 millioner i minus i fjor. Furuseth er likevel klinkende klar på strategien fremover.

– Først investerer vi i kundeopplevelsen, så investerer vi i vekst. Deretter skal vi fokusere på lønnsomhet, forteller han. Han tror rundt to–tre prosent av handelen i apotekmarkedet nå foregår gjennom nett, og anslår at Farmasiet har i overkant av én prosent av apotekmarkedet.

Kjøpsopplevelsen avgjør

Furuseth har vært daglig leder i Farmasiet siden 2019. Tidligere ledet han Zalando i Norden og Storbritannia. En viktig erfaring han har tatt med seg derfra, er betydningen av selve kjøpsopplevelsen i nettbutikken.

En god kjøpsopplevelse er også det som skal kjennetegne Farmasiet. Det inkluderer blant annet prisnivået.

– Vi har vesentlig lavere priser på reseptfrie legemidler og handelsvarer enn konkurrentene våre. Utover det jobber vi for å skape en ny og bedre apotekopplevelse enn hva man kan få i fysiske apotek. For eksempel en god nettside, god reseptinformasjon, diskresjon, tilgjengelig og kompetent kundeservice i tillegg til rask og rimelig/gratis levering. Etter hvert skal vi også tilby enkelte apotektenester, som for eksempel medisinstart, sier han.

På nyåret har imidlertid Farmasiets chat og telefon i en periode vært stengt.

– I forbindelse med utbruddet av mutantviruset opplevde vi en sterk og uforutsett økning i etterspørsel av reseptbelagte varer. For å kunne håndtere ordremengden så vi oss derfor nødt til å stenge chat og telefon i en periode for å kunne levere ut medisiner så raskt som mulig, sier Furuseth.

Furuseth har ikke svart på spørsmål fra Farmasiliv om hva dette kan bety for kundenes kjøpsopplevelse, men opplyser om at de er fornøyd med at de fleste kunder som kontakter Farmasiet får svar i løpet av en dag, til tross for den store pågangen. Han peker videre på at løsningen ellers vil være å ansette flere for å sikre en god drift etter hvert som de vokser videre.

Kunder fra nord til sør

Apotektekniker og kunderådgiver Winther Thomsen er en viktig brikke i puslespillet som skal bidra til den gode kjøpsopplevelsen hos Farmasiet. Arbeidsdagene hennes foregår hovedsakelig med headset på, bak skjermene på kundesenteret. Arbeidstiden er fra åtte til fire mandag til fredag, i tillegg til noen søndager innimellom. Hun har fra før 19 års erfaring fra tre fysiske apotek i Sandefjord og Larvik.

FARMASIET

+ Kjøp reseptvare

Trenger du råd?

På grunn av svært stor pågang av reseptordre, har vi vært nødt til å omprioritere ressursene våre. Chat og telefon er derfor for øyeblikket stengt. Du når oss fortsatt på kundeservice@farmasiet.no.

Chat og telefon er midlertidig stengt.

På nyåret har Farmasiets chat og telefon i en periode vært stengt. Skjermdump fra farmasiet.no

Hun mener den største forskjellen er arbeidstiden og at all kundekontakt foregår uten å møtes fysisk.

– I tillegg er det en forskjell i og med at jeg har jeg kontakt med flere kunder på en gang, og at de kommer fra hele vårt langstrakte land. Å få møte en bredere del av befolkningen synes jeg er flott. Jeg merker også at mange spør mer direkte og åpent her i nettapoteket enn i et fysisk apotek. Kanskje føler de seg friere når de ikke møter meg ansikt til ansikt eller ikke risikerer å møte naboen. Men selvsagt savner jeg av og til de faste kundene som gjerne kommer innom sitt lokale apotek for en liten prat «hver fredag formiddag». Disse kundene har vi ikke her, sier den erfarne apotekteknikeren.

Må holde seg faglig oppdatert

Winther Thomsen føler hun får brukt utdanningen sin til fulle som kunderådgiver i Farmasiet, og kjenner på et stort ansvar med tanke på å holde seg faglig oppdatert.

– Vi følger en kompetanseplan som fagansvarlig farmasøyt har lagt opp, med blant annet e-læringskurs. Det er også mye å sette seg inn i når det gjelder de mange produktseriene vi har innenfor hud, sier hun.

Winther Thomsen har merket seg at kundene spør mer direkte og åpent over nett. Foto: Renate Vestskogen

Apotekteknikeren på kundesenteret hos Farmasiet registrerer at enkelte fysiske apotek er litt skeptiske til Farmasiet, som kun satser på netthandel.

– Vi ønsker først og fremst å være et supplement til fysiske apotek og andre nettapotek. Selv om vi er konkurrenter, ser jeg ikke på andre apotek som fiender. Jeg tenker heller at alle apotek – fysiske så vel som nettapotek – utgjør en mulighet for kundene til å velge både apotek og løsningsalternativer som passer for seg, poengterer hun.

Økt kjennskap til reseptlegemidler fra nettapotek

Høstens resultat av Apotekbarometeret, som er en representativ undersøkelse gjennomført av Kantar på oppdrag fra

Apotekforeningen, viser at befolkningens kjennskap til muligheten for å kjøpe reseptlegemidler i norske nettapotek har økt fra 49 prosent til 58 prosent på under seks måneder.

Kommunikasjonssjef i Apotekforeningen, Jostein Soldal, forteller at det er små variasjoner med hensyn til kjønn og alder, men at det er vesentlig høyere kjennskap blant dem som oppgir at de bruker reseptlegemidler fast.

– Med unntak av økende kjennskap viser undersøkelsene våre ganske små endringer med tanke på nettapotek de siste årene, sier han.

Eldre er underrepresentert

Apotekbarometeret viser at av de 58 prosentene som har kjennskap til det, er det 11 prosent som oppgir å selv ha handlet reseptlegemidler fra nettapotek. Den delen av befolkningen som er over 60 år, er underrepresentert.

– Dette er nærmest uendret fra de to foregående undersøkelsene. Når vi spør hele utvalget, oppgir omtrent en tredjedel at det er ganske eller svært sannsynlig at de vil benytte seg av muligheten til å handle legemidler fra nettapotek. Andelen er økende jo yngre respondentene er, forklarer han.

Soldal understreker at Apotekbarometeret baserer seg på selvrappportert informasjon, og ikke nødvendigvis sier noe om hvordan markedet faktisk er. Det er Farmasiet et bevis på, for hos dem er salg av reseptpliktige legemidler til aldersgruppen over 55 år snart størst, og den kundegruppen som vokser mest.

– Eldres vaner rundt bestilling av reseptlegemidler har uten tvil endret seg mye som følge av koronaviruset. Om kort tid er det seniorene som vil lede an i netthandelen av apotekvarer, tror Furuseth.

Omsetningsvekst for flere nettapotek

Det finnes 16 godkjente nettapotek i Norge ifølge Legemiddelverkets oversikt. Disse består, i tillegg til nettapotekene til de tre store apotekkjedene og Farmasiet, av nettløsninger hos frittstående apotek. Farmasiet er det eneste som kun satser på nett.

Daglig leder i Farmasiet, Hans Kristian Furuseth, forteller at de først og fremst investerer i kundeopplevelsen. – Så investerer vi i vekst, sier han. Foto: Johnny Vaet Nordskog

Apoteker ved det frittstående Danmarks plass apotek i Bergen, Tore Jakob Meltevik, har siden juni 2017 drevet nettapoteket iapoteket.no. Fra 2019 til 2020 hadde nettapoteket en omsetningsøkning på nærmere 40 prosent.

– Samtidig øker konkurransen på nett. Markedet er svært prissensitivt, og marginene er små. Når store aktører opererer med så lave priser som de gjør, kan det være vanskelig for oss som er litt mindre å drive økonomisk ansvarlig. Det er ikke mange av oss som har råd til å tape titalls millioner hvert år for å drive opp omsetningen, sier Meltevik.

Økning også for de største

Alle de tre store apotek-kjedene i Norge opplever også økende omsetning fra sine nettapotek.

– Vi ser at boots.no blir besøkt oftere og at kundene handler mer. Vi fikk mange nye kunder online i fjor og fikk opp mot en dobling av omsetningen for hele året totalt. I vår markedsføring har vi fokusert på at handel på nett er et godt alternativ for mange, særlig i pandemitider, sier kommunikasjonssjef i Boots Norge, Anne Margrethe Aldin Thune.

Også hos Apotek 1 har pandemien satt fart på omsetningen hos nettapoteket.

– Andre halvår i fjor økte handelen på apotek1.no med 75 prosent sammenlignet med året før. Samtidig ser vi også at handelen i fysiske apotek har økt i samme periode, sier kommunikasjonssjef i Apotek 1, Silje Ensrud.

Omsetningen gjennom vitusapotek.no følger seg til samme trend.

– I fjor økte omsetningen gjennom «Klikk & Hent» med 200 prosent, og varer som sendes hjem, økte med 80 prosent målt mot året før, sier kommunikasjonsansvarlig i NMD, Tonje Kinn. ■

Farmasiet

- Etablert som nettapotek i 2015, med salg av reseptpliktige legemidler siden 2016.
- Endret navn fra Komplette apotek til Farmasiet i 2019, da de ikke lenger var en del av Komplette Group.
- Eid 50/50 av de norske selskapene Verdane og Canica.
- Har lager og egne apotekutsalg i Sandefjord og Vestby. Flytter alt til Vestby i løpet av 2021.
- Benytter Alliance Healthcare som grossist.
- Har rundt 40 ansatte.
- Omsatte i 2020 for rundt 320 millioner kroner.
- Er pålagt å ha et fysisk apotekutsalg i tilknytning til nettapoteket. I 2019 hadde apotekutsalget to kundebesøk, og ingen i 2020.

FARMASIET

+ Kjøp reseptvare

Trenger du råd?

Farmasiet legger vekt på at rask og rimelig/gratis levering skal være en viktig del av kjøpsopplevelsen.

Colgate®

NÅ TILGJENGELIG
UTEN RESEPT

Vinner kampen mot karies på apotek

Effektiv forebygging for kunder med økt kariesrisiko*

Duraphat® høykonsentrert fluortannpasta er klinisk bevist å være **mere effektiv** i **forebygging av dental karies** enn en vanlig tannpasta:¹⁻⁴

- Duraphat® 5 mg/g fluortannpasta **forebygger, stopper og reverserer** begynnende karies^{1-4,†}
- Nå tilgjengelig **uten resept**, med veiledning fra apoteket

5 mg/g natriumfluorid

Anbefal Duraphat® og gi beskyttelse til de av kundene dine som har økt kariesrisiko

Støtt de av kundene dine som har økt kariesrisiko*

Nå kan apoteket anbefale Duraphat® 5mg/g fluortannpasta til kundene sine uten resept

- Mange av apotekkundene har sannsynligvis forhøyet kariesrisiko. Nå har du muligheten til å anbefale en forebyggende behandling til disse kundene

Identifiser de av kundene dine som har økt kariesrisiko

Be om pasientinformasjonsbrosjyrer til apoteket

- Oppfordrer kundene dine til å stille spørsmål om munnhygiene på apoteket
- Øker oppmerksomheten rundt hull i tennene og risikofaktorer
- Introduserer legemiddelindusert munntørrrhet som en risikofaktor knyttet til hull i tennene
- Gir praktiske tips til hvordan kundene dine kan redusere egen risiko for hull i tennene
- Styrker din anbefaling av høykonsentrert fluortannpasta til forebygging av hull i tennene

Kontakt Colgate® på cpno@colpal.com for å få tilsendt gratis pasientinformasjonsbrosjyrer til apoteket. Alternativt kan apotekgrossisten kontaktes for informasjon.

* Pasienter ≥ 16 år med forhøyet kariesrisiko.

† ved å arrestere og reversere primære rot- og tidlige fissurkaries lesjoner.

Referanser: 1. Baysan A et al. Caries Res 2001;35:41-46. 2. Ekstrand et al. Caries Res 2013;47:391-8. 3. Schirmer JF et al. Am J Dent 2007;20. 212-216. 4. Ekstrand et al. Gerod 2008; 25:67-75.

CF Duraphat «Colgate Palmolive A/S»
Kariesprofilaktikum ATC-nr.: A01A A01

TANNPASTA 5 mg/g: 1 g inneh: Fluor 5 mg (som natriumfluorid) tilsv. 5000 ppm fluor, natriumbenzoat (E 211), sakkarinnatrium, sorbitol, hjelpestoffer. Fargestoff: Brillantblå FCF (E 133). **Indikasjoner:** Forebygging av dental karies hos ungdom og voksne, særlig blant pasienter som er utsatt for flere typer karies (koronal og/eller rotkaries). **Dosering:** Skal kun brukes av voksne og ungdom ≥16 år. En 2 cm lang stripe (gir 3-5 mg fluor) påføres tannbørsten for hver tannpass. Tennene pusles grundig 3 ganger daglig, etter hvert måltid, vertikalt, fra tannkjøttet til tannspissen. Administrering: Skal ikke svelges. Grundig pusling tar ca. 3 minutter. **Kontraindikasjoner:** Overfølsomhet for innholdsstoffene. **Forsiktighetsregler:** Skal ikke brukes av barn eller ungdom <16 år. Høyt fluorinnhold. Tannspesialist bør konsulteres før bruk. Et økt antall potensielle fluorkilder kan gi fluorose. Før bruk bør det foretas en vurdering av samlet fluorinntak (dvs. drikkevann, salter som inneholder fluor, andre legemidler med fluor). Samtidig bruk av fluortabletter, -dråper, -tyggegummi, -gel eller -lakk og vann eller salt tilsatt fluor, skal unngås. Ved beregning av anbefalt mengde fluoridioner (0,05 mg/kg pr. dag fra alle kilder og maks. 1 mg pr. dag) må mulig svelging av tannpasta tas med i beregning (hver tube inneholder 255 mg fluoridioner). Inneholder natriumbenzoat som virker mildt irriterende på hud, øyne og slimhinner. **Graviditet/Amming:** Data mangler fra bruk hos gravide. Dyrestudier har vist reproduksjonstoksiske effekter ved svært høye doser. Skal ikke brukes ved graviditet og amming, med mindre en grundig nytte-/risikovurdering er utført. **Bivirkninger:** Sjeldne (>1/10 000 til <1/1000): Immunsystemet: Hypersensitivitetsreaksjoner. Ukjent: Gastrointestinale: Brennende følelse i munnen. **Overdosering/Forgiftning:** Akutt intoksikasjon: Toksik dose er 5 mg fluor/kg kroppsvikt. Symptomer: Fordøyelsesproblemer som oppkast, diaré og abdominalsmerter. Kan være dødelig i svært sjeldne tilfeller. Mentol: Kan forårsake krampes ved inntak av store mengder, spesielt hos småbarn og barn. Behandling: Ved svelging av en betydelig mengde, skal det omgående utføres tarmskylning eller fremtvinges brekninger. Det må tas kalsium (store mengder melk) og pasienten må holdes under medisinsk observasjon i flere timer. Kronisk intoksikasjon: Fluorose: Tannemaljen vil få et misfarget eller flekkete utseende når en fluordose >1,5 mg/dag absorberes daglig over flere måneder eller år, avhengig av dosen. Ledsages av alvorlige former for økt skjørhet i tannemaljen. Benfluorose blir kun sett ved høy kronisk fluorabsorpsjon (>8 mg/dag). **Pakninger og priser:** reseptpliktig: 51 g kr. 103,20. 3 x 51 g kr. 237,20; reseptfri: pris ikke fastsett. Basert på SPC godkjent 23.08.2016. (Se www.legemiddelsok.no).

Bidrar til en smittefri hverdag

Sykehusapotekene har en nøkkelrolle i distribusjonen av koronavaksinene fra BioNTech og Pfizer. I tillegg bistår apotekteknikere fra sykehusapotek med opptrekk av vaksinedoser til vaksining av helsepersonell ved sykehusene.

Av: Kristin Rosmo

Rett før jul fikk nordmenn høre at den første EMA-godkjente vaksinen var på vei til landet, nærmere bestemt mRNA-vaksinen Comirnaty fra BioNTech og Pfizer. Med det fikk befolkningen et fornyet håp om bedre tider. Og sykehusapotekene fikk nye oppgaver innen både distribusjon og produksjon.

Spesielle krav til distribusjon

Helse- og omsorgsdepartementet har tildelt Folkehelseinstituttet (FHI) det overordnede ansvaret for nasjonal plan for koronavaksinasjon. Det inkluderer også distribusjon av vaksinene. Distribusjonen av Comirnaty-vaksinen fra BioNTech og Pfizer er ekstra utfordrende siden den må oppbevares på -90°C til -60°C gjennom hele distribusjonskjeden.

FHI har inngått en avtale med landets fire sykehusapotekforetak om mottak, lagring, utlevering og distribusjon av vaksinen til kommuner og helseforetak. Leder for vaksineforsyningen ved FHI, Knut Jønsrud, mener samarbeidet med sykehusapotekene fungerer godt.

– Vi har tett og løpende dialog om forbedringer i prosessene. Sykehusapotekene har hatt en positiv innstilling til dette og har vært løsningsorientert hele veien, sier Jønsrud.

Det er administrerende direktør i Sykehusapotekene HF, Tore Prestegard, som har signert avtalen på vegne av alle de fire sykehusapotekforetakene.

Apotektekniker og avdelingsleder vareflyt, Samira Benaissa, må holde konsentrasjonen oppe når hun håndterer vaksinen fra BioNTech og Pfizer. Foto: Mariell Midtbø Bøyum

*Ved uttak av vaksine har man bare tre minutter på seg før brettet må tilbake i ultrafryseren.
Foto: Mariell Midtbø Bøyum*

– Samarbeidet med FHI er godt og konstruktivt. Avtalen sikrer at kvaliteten på vaksinene blir ivaretatt fra de kommer til Norge og helt frem til de er levert ut til kommuner og helseforetak i hele landet, sier Prestegard.

Ærefullt oppdrag

Et av sykehusapotekene som er involvert i avtalen, er Sykehusapoteket Oslo, Ullevål. Det kunne «hele Norge» få med seg på nyhetene 2. juledag i fjor. Da ble de aller første dosene av Comirnaty-vaksinen fra BioNTech og Pfizer levert til Norge.

Under åsynet av et stort presse- og sikkerhetskorps tok apotektekniker og avdelingsleder for vareflyt, Samira Benaissa, og hennes kollegaer imot vaksinene. De ble umiddelbart plassert i en av de to ultrafryserne sykehusapoteket har kjøpt inn i forbindelse med FHI-samarbeidet.

– FHI-oppdraget passer utmerket til vårt verdigrunnlag som kunnskapsrik, raus og ansvarsbevisst. Vi er stolte og ydmyke over å utføre dette ærefulle oppdraget, sier hun.

Benaissa har nærmere 20 års yrkeserfaring som apotektekniker, hvorav de siste 14 årene i sykehusapotek. Oppgaven med denne typen spesialhåndtering var likevel ny for både henne og de 50 andre medarbeiderne i avdelingen.

– Mottaket gikk imidlertid helt fint. Vi hadde forberedt oss på dette i noen uker, og det var bare å følge prosedyrene til punkt og prikke, forklarer hun.

Minuttene teller

Vaksinen fra BioNTech og Pfizer ligger i tørris under transport. Benaissa og kollegaene må derfor bruke verneutstyr under mottaket. Sykehusapotekene har laget et eget mottaksskjema der de blant annet noterer tidspunkt for mottak og åpning av transportemballasjen.

Etter at emballasjen og temperaturen ved mottak er sjekket og loggført, avbryter de en «temp-tag» som har fulgt vaksinene gjennom hele transportkjeden. Videre fjerner de tørrisen, sjekker antall pakninger og batch-nummer og tar en visuell kontroll av at alt er intakt.

– Arbeidet krever konsentrasjon og effektivitet, for vaksinene skal være på plass i ultrafryseren innen fem minutter etter åpning av transportemballasjen, sier Benaissa.

Kampen mot klokken

Mottaksskjemaet sendes til FHI sammen med temp-taggen, og vaksinene settes i karantene i en egen sone i ultrafryseren inntil FHI har frigitt batchene. FHI sender ukentlige lister over hvilke kommuner

og helseforetak de skal distribuere vaksinen til. Listene angir nøyaktig hvor mange doser som skal leveres. Vaksinen kommer på brett med 195 hetteglass, og det er ofte behov for å gjøre avbrudd på brettene.

– Vi må være ytterst forsiktige så ikke de skjøre hetteglassene kommer borti hverandre og knuses. Men samtidig må vi være raske, fordi vi bare har tre minutter på oss før brettet må tilbake i ultrafryseren. Et slikt brett kan ikke tas ut igjen før det har gått minst to timer, forklarer den erfarne apotekteknikeren.

Kampen mot klokken fortsetter når hetteglassene som skal klargjøres for videre distribusjon, er tatt ut av ultrafryseren.

Innen en halvtime må glassene være merket med dato og klokkeslett for uttak og være plassert i kjøleskap.

– Vi er det siste leddet i distribusjonskjeden som har ultrafryser. Når vaksinen tas ut derfra, må den oppbevares i kjøleskaptemperatur og brukes innen fem døgn. Transporten videre ut fra sykehusapoteket er organisert av FHI, forklarer hun.

Apotektekniker Lene Skau Quam ved produksjonsavdelingen, Sykehusapoteket Østfold, Kalnes, sitter på etterspurt erfaring ved vaksinerings av sykehusets helsepersonell. Foto: Gry Ræstad Johansen

Trekker opp vaksinedoser

I tillegg til distribusjonsavtalen med FHI er også Sykehusapotekene HF involvert i arbeidet med å vaksinere helsepersonell ved sykehusene. Flere av sykehusapotekene i foretaket har bistått «sitt» sykehus med opptrekk av Comirnaty-vaksinen fra BioNTech og Pfizer i forbindelse med vaksineringsen. »

Ifølge kommunikasjonssjef i Sykehusapotekene HF, Camilla Shalchian-Tabrizi, måtte sykehusapotekene raskt etablere en metode for å få ut de seks dosene av hvert hetteglass etter at de fikk forespørselen om å bidra med opptrekk.

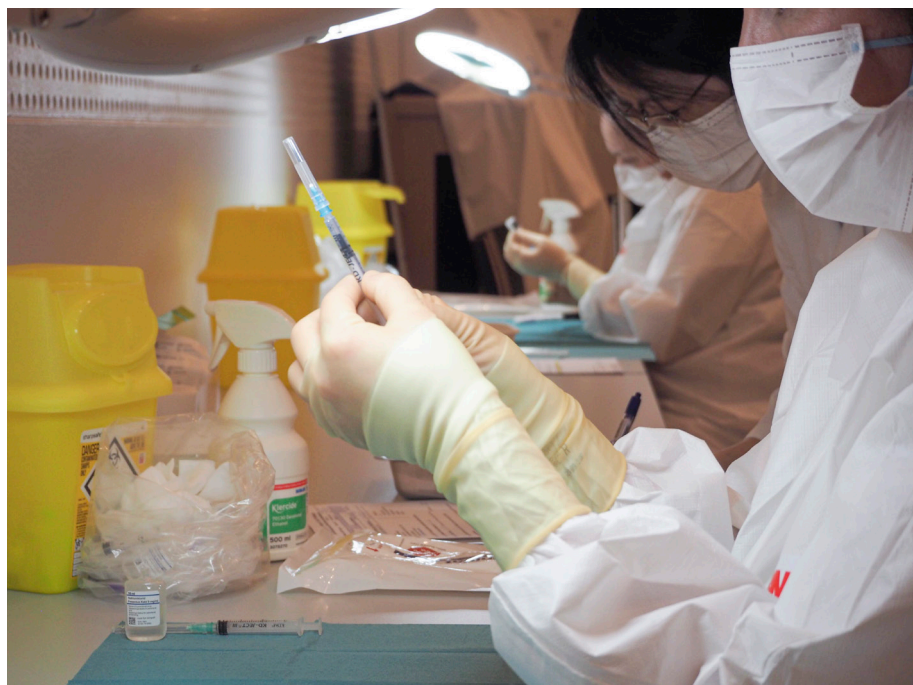
– Her samarbeidet mange innen vårt produksjonsmiljø, ikke minst apoteketeknikere, på tvers av arbeidssted. I løpet av svært kort tid ble det etablert en beste praksis som sikret god kvalitet og stabilt opptrekk av seks doser. Vi er stolt over at vi har fått denne oppgaven og hvordan vi har løst den, sier hun.

Hastverk på vaksinasjonsrommet

Sykehuset Østfold er et av sykehusene som har valgt et slikt samarbeid med sykehusapoteket. Apoteketekniker Lene Skau Qvam har siden januar bidratt med utblanding og opptrekk av vaksinene ved vaksinasjonen av helsepersonell ved sykehuset.

Hun jobber til daglig ved produksjonsavdelingen ved Sykehusapoteket Østfold, Kalnes. Der har hun i over 19 år arbeidet med produksjon av cellegift, smertepumper, parenteral ernæring og endoser i tillegg til logistikkoppgaver. Hun har også et opplæringsansvar for de 17 apoteketeknikerne i avdelingen.

– Det føles godt å kunne bidra direkte i vaksinasjonsarbeidet. På grunn av den korte holdbarheten etter at sprøytene er

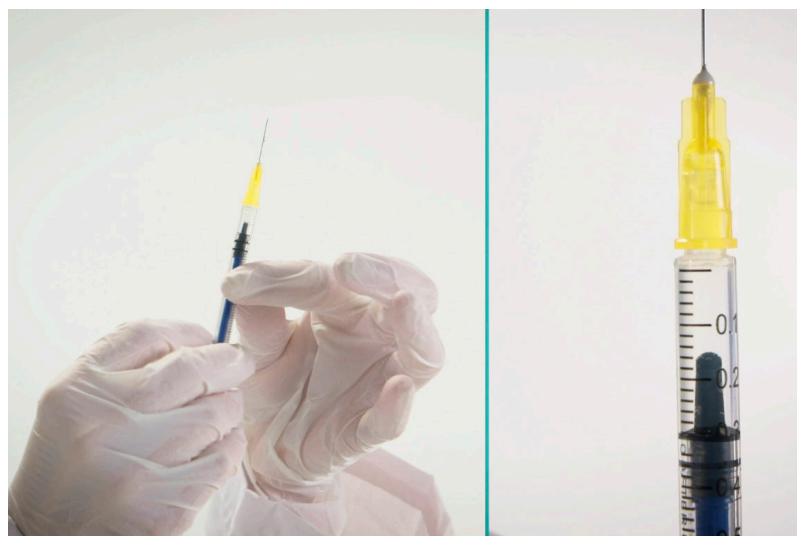
Apoteketekniker Lene Skau Qvam og kollegaer ved produksjonsavdelingen, Sykehusapoteket Østfold, Kalnes, bidrar med utblanding og opptrekk av koronavaksine til vaksinerings av helsepersonell ved sykehuset. Foto: Elisabeth Pichler

trukket opp, sitter vi i selve vaksinasjonsrommet når vi gjør dette, sier hun.

Helt konkret blander de ut Comirnaty-hetteglasset med 1,8 ml NaCl og trekker opp seks doser på 0,3 ml hver.

– Denne type arbeid er vi godt kjent med fra arbeidshverdagen på produksjons-

avdelingen, sier Skau Qvam. Forskjellen nå er at det blir litt mer synlig for andre. Det er moro å få vist oss litt frem og bruke kompetansen vår nå under koronapandemien. Jeg føler at vi bidrar godt, og at vi på denne måten avlaster sykepleierne, sier Skau Qvam. ■

Nøyaktighet må til ved utblanding og opptrekk av vaksinedoser. Skjermdump fra opplæringsvideo på comirnatyeducation.no

FHI har inngått avtale med landets fire sykehusapotekforetak om distribusjonen av Comirnaty-vaksinen fra BioNTech og Pfizer. Skjermdump fra opplæringsvideo på comirnatyeducation.no

Vaksinen fra BioNTech og Pfizer ligger i tørris under transport. Skjermdump fra opplæringsvideo på comirnatyeducation.no

Ønsker samarbeid om massevaksinerings

En samlet apotekbransje er klar til å bidra i kommunenes arbeid med massevaksinerings mot korona. Det er imidlertid opp til den enkelte kommune å inngå samarbeid med lokale apotek.

Av: Kristin Rosmo

Apotekforeningen forsøkte allerede i høst å komme i dialog med FHI om hvordan apotekene kan bistå kommunene i deres arbeid med massevaksinerings mot korona. – FHI var ikke interessert i videre dialog med apotekbransjen om dette. De viste til at det er opp til den enkelte kommune å inngå et samarbeid med private apotek, sier fagdirektør i Apotekforeningen, Hanne Andresen.

Uten hell

Siden har Apotekforeningen, uten hell, forsøkt å få til et samarbeid om et rammeverk med kommunesektoren gjennom KS. – KS var usikker på behovet, og vi kom ikke i mål med noe felles rammeverk. Vi registrerte imidlertid at mange kommuner uttrykte et behov for bistand til å få gjennomført massevaksinasjon parallelt med oppgaver innen smittevern, testing og smittesporing. Mange har kapasitetsutfordringer og har spurt om hjelp fra lokale apotek, sier Andresen.

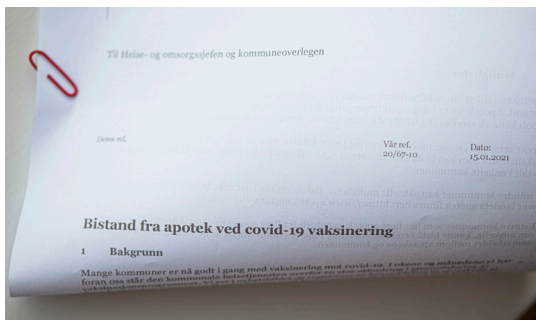
I midten av januar sendte en samlet apotekbransje et brev til de 220 kommunene der 4000 vaksinatorer i over 900 apotek i høst har bidratt i influensavaksinerings. – Bransjen har fått god respons på brevet, og det ligger an til at mange apotek vil bidra i arbeidet med massevaksinerings. Noen

Apotektekniker Anne Halvorseth og apoteker Tri Kollstrøm Nguyen ved Apotek 1 Elverum er klare til å bidra med koronavaksinerings hvis kommunen ønsker det. Foto: Apotek 1 Elverum

Hanne Andresen, fagdirektør i Apotekforeningen, tror at mange apotek vil bistå kommunene i deres arbeid med massevaksinerings mot korona etter hvert som tilgangen på vaksiner blir bedre. Foto: Apotekforeningen

En samlet apotekbransje sendte i januar brev til de 220 kommunene der 4000 vaksinatorer i over 900 apotek i høst har bidratt i influensavaksinerings. Foto: Kristin Rosmo

kommuner ønsker å leie vaksinatorer til kommunens vaksinesenter. Andre vil diskutere hvordan vaksinerings kan foregå i apoteket, gitt en situasjon med nok vaksiner. Jeg opplever at helsepersonell i apotek er klare for dette, og jeg har god tro på at apotekene vil levere, sier Andresen.

Kommune/apotek-samarbeid i Elverum

Apotek 1 Elverum er blant de apotekene som har blitt kontaktet av kommunen om et mulig samarbeid om massevaksinerings.

– Jeg opplever at kommunen anerkjenner vår kompetanse. Kommunen ønsker i utgangspunktet å leie vaksinatorer fra apoteket i perioder de får inn store mengder vaksine. Apotek tjenester er et område i vekst, og vi er klare til å bidra hvis kommunen ønsker det, sier apoteker Tri Kollstrøm Nguyen.

Nesten alle de ti ansatte ved apoteket er vaksinatorer. Det omfatter både apotekteknikere, sykepleiere og farmasøyer. Apotektekniker Anne Halvorseth er en av dem.

– Å få muligheten til å bidra til massevaksinerings mot korona er positivt. Jeg har to års erfaring som vaksinator og føler meg trygg på at vi som er helsepersonell og vaksinatorer på apotek, har mye å bidra med til massevaksinerings, sier Halvorseth. ■

Apotekteknikere vil delta i vaksinedugnaden

Farmasiforbundet i Parat, Apotekforeningen og flere opposisjonspolitikere har tatt til orde for at apotekteknikere og farmasøyter i apotek bør være sentrale bidragsytere i covid-19- vaksineringen. Nå vil regjeringen gi farmasøytene rekvireringsrett.

Av: Vetle Daler

farmasøyter rekvirere koronavaksiner. Dette innebærer at farmasøyter vil kunne bestille og sette vaksiner. Dette vil i første omgang kun gjelde farmasøyter i kommunehelsetjenesten. Apotekteknikerne er også en del av vaksinasjonsteamet på apoteket.

Allerede under behandlingen av statsbudsjettet for 2021 ba Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget om at Helse- og omsorgsdepartementet skulle involvere kommuner, fastleger og apotek i planleg-

gingen, slik at den tilgjengelige kapasiteten kan utnyttes best mulig.

Vil bidra i dugnaden

Helse- og omsorgsdepartementet har nå varslet at de vil sende ut forslag om å la

Farmasiforbundet i Parat har flere ganger tatt til orde for at apotekene bør tas i bruk for å avlaste kommunehelsetjenesten i vaksinasjonsarbeidet. Det samme har både Apotekforeningen og Norges farmaceutiske forening.

Apotekene har ikke tidligere blitt involvert i koronavaksinasjonsprogrammet, til tross for ledig vaksinator kapasitet.

Leder i Farmasiforbundet, Irene Hope, mener det er en gledelig nyhet at regjeringen nå vil gi farmasøytene rekvireringsrett. Foto: Vetle Daler

– Dette er en gledelig melding. Det er fornuftig av regjeringen å gi farmasøyter rekvireringsrett slik at apotekene kan bidra med kompetanse for å sikre trygg vaksinerings mot covid-19, sier Farmasiforbundets leder Irene Hope.

Oppsiktsvekkende

Hun har tidligere funnet det oppsiktsvekkende at apotek ikke ble nevnt i det nasjonale vaksinasjonsprogrammet.

– Apotekene står klare med 4000 vaksinatorer som består av apotek teknikere og farmasøyter over hele landet, sier Hope.

Hun sier apotekene har god erfaring med influensavaksiner og andre vaksiner som utføres på en trygg og god måte, og at dette tilbudet er blitt godt mottatt av befolkningen. – Lokalene er tilrettelagt for vaksinasjon, og apotekene har god logistikk og kompetanse på oppbevaring av legemidler og vaksiner. Alt ligger til rette for at apotekene kan bidra i dugnaden for å sikre rask og trygg vaksinerings av befolkningen, sier hun.

Kommunene har ansvaret

Storingsrepresentant Tellef Inge Mørland (Ap) har tatt opp spørsmålet med helse- og omsorgsminister Bent Høie, som i sitt

tidligere svar har vist til at covid-19-vaksineringen er kommunenes ansvar.

Mørland er enig i at det er fornuftig å gi kommunene ansvaret for vaksineringen. – Samtidig er det slik at mange ansatte i helsevesenet nå er slitne etter å ha stått i en ekstraordinær situasjon i ti måneder. I en slik situasjon kan flere tusen erfarne vaksinatorer fra apotekene være et bidrag for å avlaste kommunene der det måtte være behov, sier han.

Også stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet Hege Haukeland Liadal er positiv til apotekenes bidrag.

– Det viktigste for meg er at vaksinasjonsgraden må opp. Jeg ser at apotekvaksinering gjør terskelen lavere, fordi det er kø hos fastlegene. Her må vi diskutere hvordan vi skal gjennomføre vaksineringen på en trygg og mulig måte. Men vi må passe oss så vi ikke får en profesjonskamp, det tjener ikke formålet, sier Liadal ifølge apotek.no.

Mener apotekene mangler grunnlag

Marte Kvittum Tangen er leder i Norsk forening for allmennmedisin. Hun er kritisk til å gi apotekene en sentral rolle i vaksineringen.

”Apotekene står klare med 4000 vaksinatorer som består av apotek teknikere og farmasøyter over hele landet.

Irene Hope, leder i Farmasiforbundet

– Foreløpig er det ikke mangel på vaksinatorer, men mangel på vaksiner, som medfører at ikke flere er vaksinert, sier hun til Parat24.

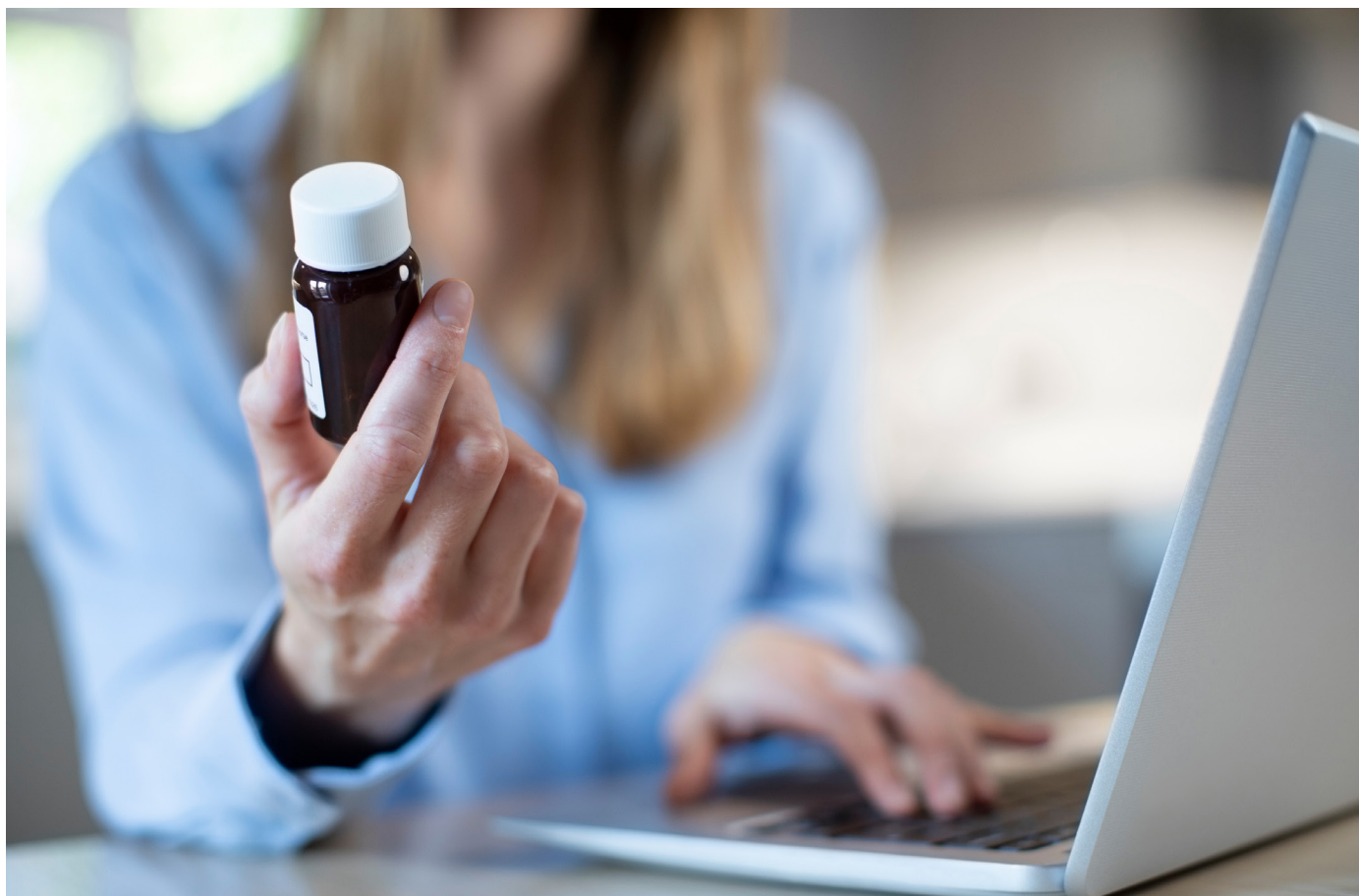
Hun mener også at apotekene ikke har grunnlag for å foreta den nødvendige vaksineprioriteringen.

– Det trengs medisinske opplysninger både om hvem som skal prioriteres når, og om tidligere og aktuell sykdom. Spesielt når det gjelder opplysninger om tidligere allergiske reaksjoner er det viktig at det ligger medisinske opplysninger til grunn for de vurderinger som gjøres. Dette har ikke apotekene tilgang til. Det er også behov for økt oppmerksomhet om bivirkninger og registrering av disse, sier Tangen.

Kort varsel

Statssekretær Anne Grethe Erlandsen i Helse- og omsorgsdepartementet sier til Dagens medisin at det legges opp til at farmasøytene rekvireringsrett for covid-19 vaksiner kan tre i kraft på kort varsel, i den grad dette blir nødvendig.

– Når en slik rekvireringsrett eventuelt vil tre i kraft vil vurderes, blant annet med bakgrunn i tilgangen til vaksiner og de til enhver tid gjeldende prioriteringskriteriene for vaksinerings mot covid-19, sier Erlandsen. ■

Siden januar 2018 har det vært mulig å få visse typer medikamenter reseptfritt med veiledning. Dette innebærer likevel at kunder skal få obligatorisk veiledning i apoteket, slik at faren for feilbruk og eventuelle bivirkninger reduseres.

Nettapotek har ikke vært gode nok på kundeveiledning

Overholder nettapotekene informasjonskrav når det kommer til reseptfrie legemidler med veiledningskrav? Det er leder i Farmasiforbundet, Irene Hope, usikker på.

Av: Ane Undhjem

Siden januar 2018 har det vært mulig å få visse typer medikamenter reseptfritt med veiledning. Dette innebærer likevel at kunder skal få obligatorisk veiledning i apoteket, slik at faren for feilbruk og eventuelle bivirkninger reduseres. Viagra Reseptfri var det første legemiddelet som ble godkjent, og Duraphat tannpasta har

nylig blitt lagt til i listen over reseptfrie legemidler med veilednings- og informasjonskrav.

Sikrer Legemiddelverket at nettapotek følger lover og regler?

Leder i Farmasiforbundet, Irene Hope, er tydelig på at veiledningskravet skal gjelde i både fysiske apotek og nettapotek.

– Informasjonen kunden skal motta når det kommer til slike legemidler, skal være lik uansett om du kjøper produktet i en fysisk butikk eller på nett, sier Hope.

Hope stiller spørsmål ved hvordan dette kvalitetssikres i nettapotek, og trekker frem at det ikke skal være kundens jobb å be om informasjon. Hope mener denne

– Informasjonen kunden skal motta når det kommer til legemidler, skal være lik uansett om du kjøper produktet i en fysisk butikk eller på nett, sier leder i Farmasiforbundet, Irene Hope.
Foto: Vette Daler

oppgaven tilsier at man har plikt til å gi veiledning når det kommer til reseptfrie legemidler med disse kravene.

– Legemiddelverket skal følge med på hvordan nettapotekene praktiserer salg av reseptfrie legemidler, og her er jeg rett og slett nysgjerrig på hvordan de går frem. Nettapotek har jo kommet for å bli, og vi ser at viasalg har tatt helt av på nett, for eksempel. Når det selges mer over nett, stiller jeg derfor spørsmål til hvordan Legemiddelverket sikrer at nettapotekene forholder seg til regler og forskrifter, sier Hope.

Flere nettapotek fulgte ikke kravene til veiledning

Da det første reseptfrie legemiddelet med obligatorisk veiledning ble godkjent, observerte Legemiddelverket at flere nettapotek ikke hadde sikret at de obligatoriske kravene til veiledning ble oppfylt. Det forteller Astrid Holager Fidjeland, legemiddelinspektør i Statens legemiddelverk, i en e-post til Parat.

– Vi innledet da en dialog med aktørene for å klargjøre kravene, og Legemiddelverket skriver på sine nettsider at vi forventer at nettapotekene har en nettløsning som oppfyller kravene innen juni 2020, sier Holager Fidjeland.

Holager Fidjeland forteller videre at alle apotek skal gi målrettet informasjon til kunder før hver utlevering av reseptfrie legemidler med veiledningskrav. Ifølge henne skal apotekene bruke en sjekkliste i kundeveiledningen sin når det kommer til både Viagra Reseptfri og Duraphat. Utover dette er det også noen ulikheter hva gjelder krav til hvordan veiledningen for de to produktene skal skje.

Krever direktekontakt med kunden

Selv om Holager Fidjeland forteller at nettapotek ikke trenger å være i direkte dialog med kunder ved eksempelvis salg av Duraphat, skriver hun at dette er et krav for salg av Viagra Reseptfri.

– Farmasøyten skal gjennomføre veiledningen mens kunden gjennomgår sjekklisten, før betaling og utlevering. Nettapotekene kan tilby denne samtalen ved for eksempel telefon eller chat. For Viagra Reseptfri er det ikke tilstrekkelig at kunden har mulighet til å be om kontakt med farmasøyt, skriver Holager Fidjeland.

Slik veileder nettapotekene sine kunder

CEO for et av landets største nettapotek, Farmasiet, Hans Kristian Furuseth, forteller i en e-post til Parat at deres apotek i dag tilbyr to forskjellige legemidler med ulike varianter av veiledningskrav.

– Vi selger slike legemidler ved å kombinere chat med en av farmasøytene våre. Før man blir satt over til denne chatten, må kunden svare på en lang rekke spørsmål for å kartlegge om hen kan bruke legemiddelet trygt. På grunn av chatten er derfor kun dette legemiddelet tilgjengelig innenfor den betjente åpningstiden til kundesenteret vårt, skriver Furuseth.

Han vektlegger også i e-posten at kundene må oppgi personnummeret sitt for å kunne kjøpe denne type legemidler, da aldersgrensen er 18 år.

Kontaktes av farmasøyt

Apotek 1 kan også fortelle at deres nettkunder får et skjema med de samme spørsmålene som de ville fått ved fysisk

CEO i Farmasiet, Hans Kristian Furuseth, forteller at kundene må fylle ut et skjema for å kartlegge om hen kan bruke det gjeldende legemiddelet trygt.
Foto: Johnny Vaet Nordskog

kjøp i apotek, dersom de vil handle reseptfrie legemidler med veiledningskrav.

I en e-post skriver kommunikasjonsrådgiver Karina Søby Eidukaitis at spørsmålene blant annet krever fødsels- og personnummer, samt informasjon om bruk av andre legemidler og eventuelle sykdommer som kan påvirke bruken.

– Det gjøres også en evaluering på om fødselsnummeret som oppgis er gyldig, og for å sikre at personen er over 18 år. Ved kjøp av Viagra Reseptfri gjøres det i tillegg en sjekk på om det er en mann sitt personnummer som brukes. Velger kunden å hente i apotek, vil hen få veiledning av farmasøyt der før henting. Velger kunden å få varene levert hjem, kontaktes kunden på telefon før vi klargjør ordren, skriver Eidukaitis.

Vil sikre risikominimeringstiltak

For å sikre risikominimeringstiltak forteller Holager Fidjeland at Legemiddelverket fører tilsyn med alle typer apotek, inkludert nettapotek, slik at de kan kontrollere at apotekene drives i overensstemmelse med lovene og forskriftene som Legemiddelverket er tilsynsmyndighet for.

– Legemiddelverket vil følge opp gjennom tilsyn at aktørene oppfyller kravene. Dersom apoteket ikke oppfyller krav til veiledning, vil apoteket bli pålagt å rette dette, skriver Holager Fidjeland.

For Hope sin del er det viktig at nettapotek gir apotekteknikere og farmasøyter anledning til å gi råd og veiledning om legemidler, som er i tråd med gjeldende regelverk.

– Risikominimeringstiltak er et godt tilbud til kundene. Det er viktig å overholde informasjonsplikten som er nedfelt i lover og forskrifter, for å sikre en god veiledning på disse legemidlene til kundene. I fremtiden vil jeg tro det kommer flere legemidler innen risikominimeringstiltak, og da må alle ha gode rutiner for å bidra til god, trygg og sikker veiledning på denne typen legemidler, avslutter Hope. ■

Apotekteknikere blir syke av jobben

Én av fire apotekteknikere har sykefravær som følge av jobben, viser en undersøkelse utført av Farmasiforbundet. Hovedtillitsvalgt i Apotek1, Monika Nilsen, mener færre ansatte og lange åpningstider bidrar til press.

Av: Lill Jacqueline Fischer

Over 26 prosent av apotekteknikerne som har besvart undersøkelsen oppgir at forhold på arbeidsplassen har ført til at de har vært hjemme fra jobben, og hele 33,7 prosent oppgir at de har fått fysiske eller psykiske plager som følge av arbeidsforholdet.

Årlig undersøkelse

Tallene fremkommer av Farmasiforbundets årlige HMS-undersøkelse (helse, miljø og sikkerhet) for 2020, som ble sendt ut til i overkant av 2500 medlemmer. Svarprosenten ligger tett oppunder 30.

Antallet som rapporterer om plager som følge av jobben var synkende fra 2012 til

2016, men fra 2017 ser man igjen en klar økning. 2020-tallene er intet unntak fra den stigende trenden.

Retter søkelyset mot arbeidsmiljø

Farmasiforbundets leder, Irene Hope, mener at en av årsakene til det høye sykefraværet som følge av jobben kan være stort press på de ansatte, som følge av mindre enheter og lengre åpningstider. Hun hadde samtidig forventet en større økning som følge av koronapandemien.

– Med vår HMS-undersøkelse ønsker vi å rette søkelyset mot apotekteknikernes arbeidsmiljø, men arbeidet med å bedre arbeidsmiljøet og redusere sykefravær må skje på lokalt nivå, sier Hope.

Hovedtillitsvalgt: – Vi må kartlegge

Monika Nilsen er hovedtillitsvalgt for Farmasiforbundets medlemmer i Apotek1. Hun mener en ikke kan se bort ifra at små apotekenheter med få ansatte og lange åpningstider utgjør et høyt press på apotekteknikerne, som igjen fører til sykdom og fravær.

– Vi må kartlegge om dette er en reell årsak til sykefraværet, sier hun.

Ifølge Nilsen retter Apotek1 kontinuerlig oppmerksomheten mot sykefravær i arbeidsmiljøutvalg-møter. Det jobbes systematisk med rutiner, nærværsengasjement, kultur, arbeidsmiljø og det å være en god kollega.

– Min erfaring er at ledere som jobber tett med de ansatte, klarer å skape arbeidsdager med færre fysiske og psykososiale belastninger for de ansatte, sier hun.

Kan være sammensatt

Nilsen understreker at årsakene til fysiske og psykiske plager og belastninger kan være sammensatte. Hun mener det i mange tilfeller kan skyldes belastende eller ensformig arbeid, som å jobbe lenge foran PC eller å stå for lenge rett opp og ned.

– I tillegg vil psykososiale faktorer, som høyt arbeidspress og lav sosial støtte på arbeidsplassen, kunne forårsake plager i muskler og skjelett, sier Nilsen.

” *Ledere som jobber tett med de ansatte, klarer å skape arbeidsdager med færre fysiske og psykososiale belastninger.*

Monika Nilsen, hovedtillitsvalgt Apotek1

Hovedtillitsvalgt i Apotek1, Monika Nilsen, mener både fysiske og psykososiale faktorer kan bidra til høyt sykefravær grunnet jobben. Foto: Helene Husebø

”Arbeidet med å bedre arbeidsmiljøet og redusere sykefravær må skje på lokalt nivå.

Irene Hope, leder i Farmasiforbundet

Leder i Farmasiforbundet, Irene Hope, mener arbeidet med å bedre arbeidsmiljø og HMS må skje på lokalt nivå. Foto: Vetle Daler

Men hun er også opptatt av at sykefravær også kan ha sammenheng med forhold utenfor jobben.

– Derfor vil bedriftshelsetjenesten begynne å se på 24 timers-mennesket, og ikke bare arbeidstiden. Alt henger sammen, sier Nilsen.

Må vise vilje til endring

Den hovedtillitsvalgte i Apotek1 mener at ledere og ansatte som ønsker endringer i sin organisasjon, må starte med å vise at de selv er villige til å gjøre forandringer.

– Det vil skape tillit og trygghet for alle involverte parter. Alle gjør feil, men det er først når man er ydmyk nok til å innse sine egne feil, og ert villige til å gjøre noe med dem, at man kan begynne å kalle seg en god leder og kollega, avslutter Nilsen. ■

Resultater fra Farmasiforbundets HMS-undersøkelse 2020

Jevnt sykefravær

Sykefravær grunnet arbeidsforhold ligger relativt jevnt for alle apotekene.

I ditt nåværende arbeidsforhold, har forhold på arbeidsplassen ført til fysiske eller psykiske plager?
Antall som svarer ja i prosent.

Har de fysiske eller psykiske plagene ført til sykefravær?
Antall som svarer ja i prosent.

Totalt:	33,73
Apotek 1:	37,59
Boots:	34,95
Vitus:	28,49
Sykehusapotek:	30,00

Totalt:	26,89
Apotek 1:	30,88
Boots:	26,47
Vitus:	22,81
Sykehusapotek:	23,42

Sykehusapotekene best på medarbeidersamtaler

Mens over 80 prosent av Farmasiforbundets medlemmer i Sykehusapotekene har hatt medarbeidersamtale i løpet av det siste året, står det dårligere til i kjedapotekene. I Boots svarer kun 41,75 prosent at de har gjennomført medarbeidersamtale.

Medlemmer som har gjennomført medarbeidersamtale i løpet av det siste året

Apotek 1:	45,1 %
Boots:	41,8 %
Vitus:	58,8 %
Sykehusapotekene:	81,8 %

Mobbing og trakassering

I Farmasiforbundets HMS-undersøkelse svarer én av ti apotek teknikere at de har blitt utsatt for mobbing eller trakassering på jobb de siste seks månedene. Nesten dobbelt så mange svarer at de har lagt merke til at noen har blitt utsatt for mobbing eller trakassering på arbeidsplassen de siste seks månedene.

Medlemmer som har blitt utsatt for mobbing eller trakassering på jobb de siste tre månedene:

Apotek 1:	8,4 %
Boots:	9,7 %
Vitus:	11,8 %
Sykehusapotekene:	8,2 %

Medlemmer som har lagt merke til om noen har blitt utsatt for mobbing eller trakassering på sin arbeidsplass i løpet av de siste seks månedene:

Apotek 1:	17,2 %
Boots:	16,7 %
Vitus:	15,7 %
Sykehusapotekene:	21,0 %

Sansen for legemidler og eldre

Som ung hjemme på Sri Lanka følte Vinothini Selvaalagan mest for å jobbe med tall. Men ikke alt ble som tenkt. Nå er hun glad for valget av apotek-teknikerutdanning og mulighetene det har brakt med seg.

Av: Kristin Rosmo

Med seg i utdanningsbagasjen fra Sri Lanka hadde hun videregående skole med fordypning i matte. Vinothini Selvaalagan – Vino til hverdags – hadde nok som ung sett for seg et yrke med mer bruk for tall enn hun får på et apotek, men er glad for yrkesretningen hun valgte etter hun kom til Norge for 22 år siden.

– Jeg fikk råd om at det kunne være størst mulighet for å få arbeid innen helsesektoren. Jeg vurderte ulike alternativer, men syntes legemiddelområdet virket veldig interessant. Valget falt derfor på apotek-teknikeryrket. Det er et valg jeg er godt fornøyd med i dag, sier hun.

Ikke uten utfordringer

Men veien frem til fast jobb som apotek-tekniker har ikke vært uten utfordringer.

I tillegg til å lære seg et helt fremmed språk skulle Vino finne en vei frem til arbeidsmarkedet.

– Det var ikke enkelt å lære norsk. Når jeg i tillegg er en ganske stille person, fikk jeg ikke snakket så mye som jeg ideelt sett burde ha gjort. Men jeg gjennomførte og ble ferdig utdannet apotektekniker i 2003, forteller hun.

Til tross for autorisasjon som apotek-tekniker opplevde Vino vanskeligheter med å få seg jobb på apotek. Etter en tid fikk hun praksisplass ved et nyopprettet, frittstående apotek i Oslo gjennom et jobbsøkeropplegg i regi av NAV. Fra den dagen var det gjort, og etter noen få måneder med praksisplass og vikariat ved Boots apotek Kalbakken fikk hun fast ansettelse der.

– Da Boots for seks år siden åpnet apotek her på Årvoll, ble jeg overflyttet hit. Det er et koselig og fint bydelsapotek. Jeg er den eneste apotek-teknikeren, bortsett fra en vikar annenhver lørdag, sier hun.

Vino jobber ellers med alle typer apotekarbeid, som varebestilling, rydding av varer, kundeveiledning i selvvalget og resepthåndtering.

– Jeg føler at jeg har vært heldig, og er glad i mange sider ved jobben min som apotektekniker. Det jeg liker aller best, er alle de fine kundemøtene med eldre mennesker. Her på Årvoll har jeg blitt godt kjent med mange av dem, sier hun.

Det siste året har vært spesielt, også på Årvoll. Koronapandemien har preget arbeidshverdagen der, som ved alle andre apotek. Munnbind, pleksiglass, håndvask og sprit er blitt rutine.

– Kundene er flinke, så jeg har ikke opplevd koronapandemien som spesielt utfordrende eller truende. Heldigvis! sier hun.

Hjemme på Grorud pleier Vino gjerne kontakten med røttene sine – lytter til tamilsk musikk, leser tamilske romaner og lager tamilsk mat.

– Men vi balanserer kostholdet med norsk mat også – mannen min er veldig god på det! ■

Vinothini Selvaalagan. Foto: Kristin Rosmo

Vinothini Selvaalagan

(kalles bare Vino)

Alder: 51

Bosted: Grorud i Oslo, oppvokst på Sri Lanka

Familie: Datteren Agarshy (15) og ektemannen Selvaalagan

Interesser: Tamilsk matlaging, musikk og skjønnlitteratur

Utdanning: Apotektekniker fra Sofienberg videregående skole (2003)

Arbeidssted: Boots apotek Årvoll

Arbeidsoppgaver: Alle typer apotekarbeid

Fagorganisert: Ja

Gir UNG-medlemmer sin egen merkedag

Parat UNG er for tiden i full planlegging av UNG-dagen, og komiteen for dagen gleder seg til å spre engasjement og vise hvor gøy og lærerikt det er å være med på laget. 10. juni braker det løs med stand i fem byer samt aktiviteter over hele landet.

Av: Aina Helene Westgaard Malja, Nicolai Helliksen, Morten Seglem, Amandus Amadeus Syed-Bøe og Kari Nestaas

Parat UNGs to hovedmål er å øke organisasjonsgraden for de unge og å bli mer synlige innad i Parat. Parat UNGs regionsteam har dermed kommet opp med en plan for dette: De lanserer Parat UNGs egen årlige merkedag. Denne dagen skal det handle om det å være ung og organisert, og om å synliggjøre alle fordelene med å være Parat-medlem.

Fast dato

Parat UNG-dagen skal markeres 10. juni hvert år fremover. Komiteen starter litt forsiktig i år, både fordi det er første året dagen arrangeres, og for å ta hensyn til smittesituasjonen. Den 10. juni de neste årene er målet å være til stede i mange byer rundt om i landet og gjøre dette til en fantastisk dag, og vise alle hvor moro det er å være med på Parat-laget.

Stand i byene

Parat UNG skal stå på stand i Oslo, Bergen, Kristiansand, Bodø og Trondheim. Her blir det konkurranser, verving, informasjon og fremvisning av bilder og videoer fra UNG-gruppens arbeid. Komiteen håper mange medlemmer stikker innom og slår av en prat, slik at Parat UNG får høre hvordan medlemmene har det, og får vist frem spenningen i medlemsmassen sin.

Parats samarbeidspartnere Gjensidige, Nordea Direct og Folkeuniversitetet vil også stå på stand for å vise frem alle de gode medlemsfordelene. I tillegg vil rådgivere fra Parat være tilgjengelige, og regionkontakter og andre engasjerte medlemmer vil presentere vervekampanjer og konkurranser.

Er du Parat-medlem og under 35 år? Marker UNG-dagen med Parat UNG den 10. juni.

Regionaktivitet

Parat UNG er så heldige å ha med seg engasjerte medlemmer i alle deler av landet som sammen utgjør regionsteamene deres. På UNG-dagen holdes det selvsagt så mange regiontreff som mulig rundt om i hele Norge. Også ellers i året vil disse teamene arrangere aktiviteter og treff for alle UNG-medlemmer. Treffene er gratis, og aktivitetene er mange. Fellesnevneren er at de alle bidrar til at medlemmer får bli bedre kjent med Parat, og gi innspill til hvordan det kan jobbes for en enda bedre arbeidshverdag.

Tillitsvalgte

I tillegg til å være synlige på treff og stands ønsker Parat UNG å gi en ekstra oppmerk-

somhet til alle deres engasjerte tillitsvalgte. Parat UNG oppfordrer også alle som er tillitsvalgte for unge medlemmer til å gjøre en ekstra stas på kollegene sine denne dagen. For Parat UNG er det viktig at alle unge medlemmer merker at det er deres merkedag. Når dagen nærmer seg, vil det bli sendt ut en e-post til tillitsvalgte med mer informasjon.

Vil du bidra?

Ønsker du å bidra på dagen? Ta gjerne kontakt med Parat UNG, som setter stor pris på hjelp, ideer og innspill. Parat UNG kan nås på Facebook (@YSParatUNG) og Instagram (@Parat_UNG).

Viruset rokker ikke ved fremtidsforventingene

Selv om vi opplever den verste krisen i økonomien på flere tiår, er det god fart i 90 prosent av norske bedrifter. Pandemiøkonomien lammer noen få bransjer, men det totale tapet er under kontroll, ifølge ekspertene.

Av: Tellef Øgrim

Mellom rop om tiltak, nyhetene om stengte butikker, pol som lukkes og åpnes igjen, arbeidsløshet og permitterte dukker det jo opp stemmer som sier at Norge i grunnen går godt. Hvordan henger dette sammen? Hvordan kan den største krisen siden krigen pågå mens de fleste bedrifter trives? Hvordan kan Erna stå i Stortinget og si at den største krisen er en begrenset hendelse?

En krise utenfra

Sjeføkonom i Yrkesorganisasjonens Sentralforbund (YS), Nina Skrove Falch, mener det er fordi dette er en krise som kommer utenfra.

– Siden krisen var et faktum, har det vært et hovedpoeng for myndighetene å bruke penger for å unngå at det utvikler seg til en generell nedgang i økonomien. Dermed har vi greid å begrense det til å bli en krise som har rammet kun deler av økonomien, sier hun.

Sjeføkonomen viser til at nedgangen i bruttonasjonalproduktet (BNP) i Norge så langt har begrenset seg til tre små prosent. – Spania har hatt jo elleve prosent. I forhold til veldig mange andre land har vi greid oss bra, sier hun.

*Sjeføkonom i YS, Nina Skrove Falch, tror på en rask opphenting når pandemien er nedkjempet.
Foto: Gorm K. Gaare*

Bruttonasjonalproduktet er lik summen av alle varer og tjenester som produseres i et land i løpet av et år, minus de varene og tjenestene som blir brukt til denne produksjonen.

Det meste går godt

Da statsminister Erna Solberg (H) ga Stortinget sin beskrivelse av pandemiens

virkning på norsk økonomi i midten av januar, sa hun blant annet at den økonomiske nedgangen for 2020 ble mindre enn vi trodde i mai i fjor, da regjeringen anslo BNP-fallet til mellom fire og åtte prosent.

Solberg trakk frem tre ting som har bidratt til å forhindre at krisen har spredt seg til flere bransjer enn det som er tilfellet.

”Folk har sett at hele økonomien ikke har blitt syk av dette.

Nina Skrove Falch, sjefsøkonom i YS

- Vi har klart å holde kontroll på smitten
- Norske bedrifter har hatt tilgang på arbeidskraft og leveranser fra utlandet
- Kraftfulle økonomiske tiltak

Nasjonalproduktet viser helheten. Bak skjuler det seg store forskjeller. Tjenesteytende næringer som reiseliv, restauranter og transport utgjør 10 prosent av norsk økonomi, og aktiviteten i disse næringene lå i november 25 prosent under nivået rett før pandemien slo inn.

Ansatte på lave lønninger

De nevnte næringene har en større del av sysselsettingen enn av BNP, med hver sjette norske arbeidsplass. Det vil si at disse bransjene leverer produktivitet fordi de har mange ansatte på relativt lave lønninger. – Samtidig har 90 prosent av norsk økonomi uendret verdiskapning i november sammenlignet med februar i fjor, sa Solberg til Stortinget.

Statsministeren benyttet også anledningen til å si at tiltakene hennes regjering har iverksatt, må få sin del av æren for at det tross alt ikke har gått så galt som man kunne frykte.

– De økonomiske tiltakspakkene virker og gir lavere ledighet enn vi ellers ville hatt, sa hun.

Optimismen som ikke døde

Skrove Falch er opptatt av at troen på fremtiden ikke har gått tapt i norsk næringsliv. – Folk har sett at hele økonomien ikke har blitt syk av dette. Viruset har ikke rokket ved fremtidsforventningene våre, sier hun og peker på at et krakk i økonomien jo kommer når ellers investorer fullstendig mister troen på fremtiden.

Samtidig som hun berømmer mye av det som er gjort fra myndighetenes side, gir hun også uttrykk for en viss nervøsitet for fremtiden. Det brukes en masse penger

for å hindre at pessimismen sprer seg utover dem som er direkte rammet av nedstengningene. Når flere enn de rammede støttes, så sikres optimismen.

– Det kan bli en kostnad på lengre sikt at vi har brukt offentlige midler på å hindre at vi fikk de konkursene som vi ville ha fått under mer normale forhold. Vi har

sluppet panikk og utbredt pessimisme, men prisen har vært at vi heller ikke har fått den sunne omstillingen i næringslivet som vi ellers ville ha fått, sier hun.

Konkurs er ikke alltid feil

Skrove Falch peker på at selv om det ofte er krise for de berørte når en bedrift går

Statsminister Erna Solberg kunne tidligere i år melde at den økonomiske nedgangen for 2020 ble mindre enn tidligere forventet. Foto: Helene Husebø

Forsker i SSB, Thomas von Brasch, spår at norsk økonomi vil ha en vekst over det normale frem til 2023. Foto: SSB

» *Veksten antas å avta til mer normale nivåer etter hvert som aktivitetsnivået henter seg inn.*

Thomas von Brasch, forsker i SSB

konkurs, må vi huske at konkurser kan være sunne og dessuten ikke alltid noen katastrofe.

– Det kan være at resultatet blir at en bedrift bytter eiere, at bygninger, utstyr og ansatte blir værende. Vi betaler en kostnad når parolen er å unngå konkurser for enhver pris. Det kan jo også innebære at en nødvendig og ønsket omstilling blir bremsset eller ikke kommer.

Norge har som kjent en liten og åpen økonomi, sterkt avhengig av den økonomiske helsetilstanden hos våre handelspartnere. Et BNP-sjokk i Spania er kanskje ikke det som skaper mest usikkerhet. Hvordan viktige handelspartnere som Storbritannia og Tyskland takler pandemien er viktigere. – Da blir det også tydelig at økonomiske tiltak fra norske myndigheter i begrenset grad kan påvirke konkurransebetingelsene overfor utlandet, sier økonomen.

Ikke lett å spå pandemiøkonomien

SSBs anslag nyeste anslag for norsk BNP-vekst fra februar slår fast at BNP for Fastlands-Norge falt 2,5 prosent fra 2019 til 2020. Basert på en rask opphenting i år ble anslaget for 2021 satt til en vekst på 3,7 prosent.

Etter nye mutasjoner, nedstengninger og innreisebegrensninger ser bildet nå, bare noen måneder senere, helt annerledes ut. – På toppen av dette er det kommet informasjon om store problemer med produksjonen av Astra Zeneca-vaksinen som kan medføre forsinkelser i vaksinasjonen av befolkningen. Dette er forhold som bidrar til at veksten i BNP Fastlands-Norge vil bli lavere enn hva vi så for oss i desember, sier forsker Thomas von Brasch i SSB.

Foreløpige tall fra EUs statistikkbyrå, Eurostat, viser at EU-landenes BNP falt med 6,4 prosent i løpet av 2020. I eurosonen, det vil si landene som har euroen som valuta, ble nedgangen hele 6,8 prosent.

SSBs spådom viser norsk vekst over normalen i årene som kommer, og så et noe lavere vekstnivå fra 2023.

– Veksten på 2,9 prosent i 2023 er fremdeles godt over det som før var ansett å være trendveksten i norsk økonomi på knappe 2 prosent. Veksten antas å avta til mer normale nivåer etter hvert som aktivitetsnivået henter seg inn etter fallet i 2020, sier von Brasch.

Et varig rammet reiseliv

Til tross for at Norge som helhet har greidd seg bra, skjuler de høye ledighetstallene store utfordringer for den enkelte.

– Vi som beholder jobben, har mer penger på konto enn før fordi vi bruker mindre penger. Renten holdes lav for å stimulere til aktivitet i økonomien, sier Skrove Falch.

Mange av dem som går permittert, vil ende med å miste jobben. Reiselivet kan ikke regne med å vende tilbake til omsetningen før pandemien.

– Jeg tror ikke vi kommer til å dra så ofte på fysiske møter og konferanser som før. Det innebærer at etterspørselen ikke vil komme opp på samme nivå, sier Skrove Falch.

Og siden denne bransjen har mange ufaglærte blant sine ansatte, vil de som må søke annen jobb, bli stående langt bak i køen av søkere.

– Det kommer til å ramme skjevt. Arbeidsledighetstallene har alltid en sosial slagside. De med høyest utdanning og høyest lønn blir sittende i jobb når kuttene kommer, sier hun.

Forventet hardere smell

Det er flere sider ved pandemien så langt som har overrasket YS-økonomen.

– Jeg trodde 2020 kom til å bli hardere. Samtidig trodde jeg det kom til å være over mye før, forteller hun.

Selv om vi nå står midt i en ny virus-runde som alle hadde håpet på å unngå, tror Skrove Falch at den økonomiske opphenting kan bli raskere enn fryktet når vi kan erklære pandemien for å være slått ned.

– Det vi ser når begrensninger lettes, som det har vært gjort noen ganger underveis siden mars i fjor, så reagerer bedriftene raskt med å sveive i gang virksomheten, og vi andre begynner å gå ut og bruke penger. Jeg tror økonomien kommer til å ta seg raskt opp igjen, sier hun.

Selv når nedstengningene har vært på sitt strengeste, imponeres hun av at blant annet butikker reagerer med å finne kreative løsninger.

Etterlyser strategi

Skrove Falch er ikke den som påstår at regjeringen har hatt en lett oppgave i å

medisinere økonomien med riktig mengde medisin til riktig tid. Likevel mener hun at Erna Solberg og hennes mannskap har vært bedre til å analysere smitten enn økonomien.

– Den dekningen de har hatt i henholdsvis Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet, har virket solid og konsistent. På det økonomisk-politiske området har de vært svakere.

Regjeringen har latt seg overraske

Hun mener at regjeringen i for stor grad har latt seg overraske, og at den har vært mindre «gjennomtenkt og strategisk» i næringspolitikken enn den kunne ha vært, og viser som eksempel til kontantstøtteordningen for bedriftene som kom i slutten av mars.

– Det vi fikk høre var at den ikke var perfekt, men at myndighetene måtte prioritere å få den på plass fort. Det var en nødvendig krisepakke. Men nå ser vi at den kommer til å vare i minst femten måneder, sier hun.

Hun mener at den økonomiske delen av koronapolitikken har vært preget av etterpåklokskap og har haltet etter utviklingen.

Samtidig legger hun til at kontantstøtten og andre tiltak som kom i mars og april 2020, var helt avgjørende for å unngå panikk og en ny allmenn krise i økonomien.

– Det var opplagt gunstig for å bevare optimismen, men så forlenger man støtten uten modifikasjoner. Det er ikke alltid lurt. Vi må tenke mer strategisk.

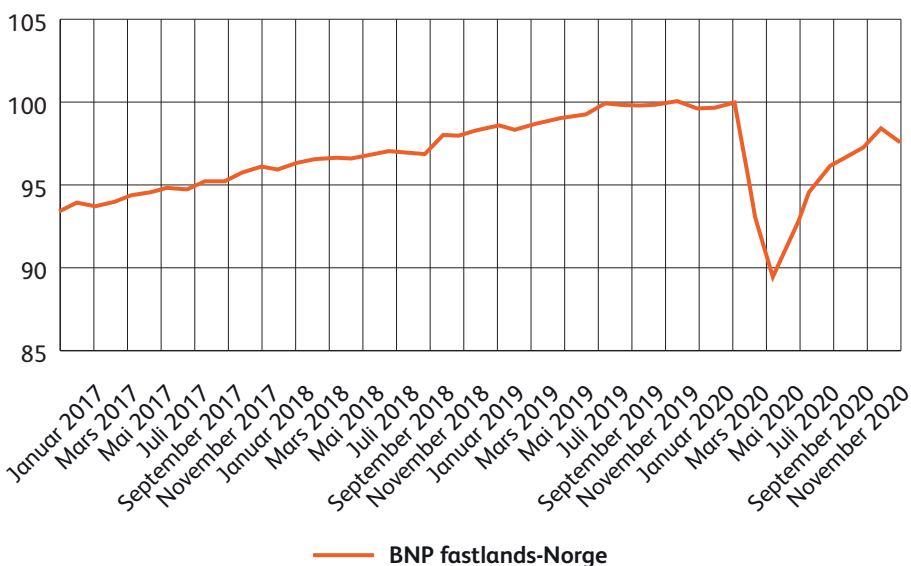
Ser mangel i kompensasjon for kommuner

Skrove Falch innrømmer at det ikke er lett å være mindretallsregjering i en krise som denne når partier fra både høyre og venstre krever flere dyre tiltak. Hun tror vi får flere harde lokale nedstengninger i tiden som kommer. Det kan sette lokalsamfunn i en utsatt situasjon.

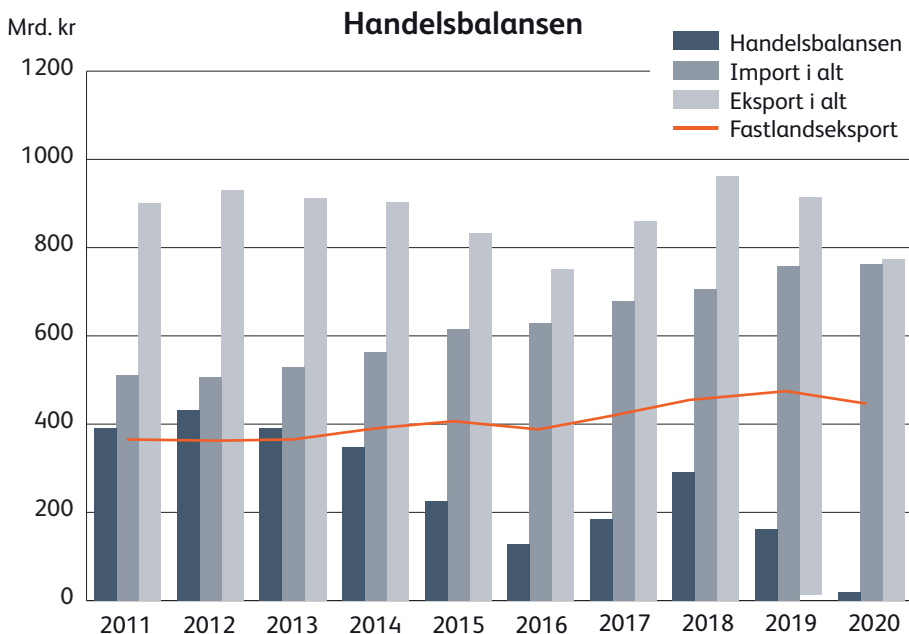
– Jeg tror det er viktig at den økonomiske politikken følger smittevernpolitikken i tiden som kommer.

Derfor mener hun også at det må etableres en forutsigbar praksis overfor kommuner

BNP for fastlands-Norge. Indeks, februar 2020=100.

Nedgangen i bruttonasjonalprodukt i Norge har begrenset seg til tre små prosent under koronakrisen. Ifølge sjefsøkonom i YS, Nina Skrove Falch, har vi klar å begrense det til å bli en krise som har rammet kun deler av økonomien. Kilde/grafikk: SSB

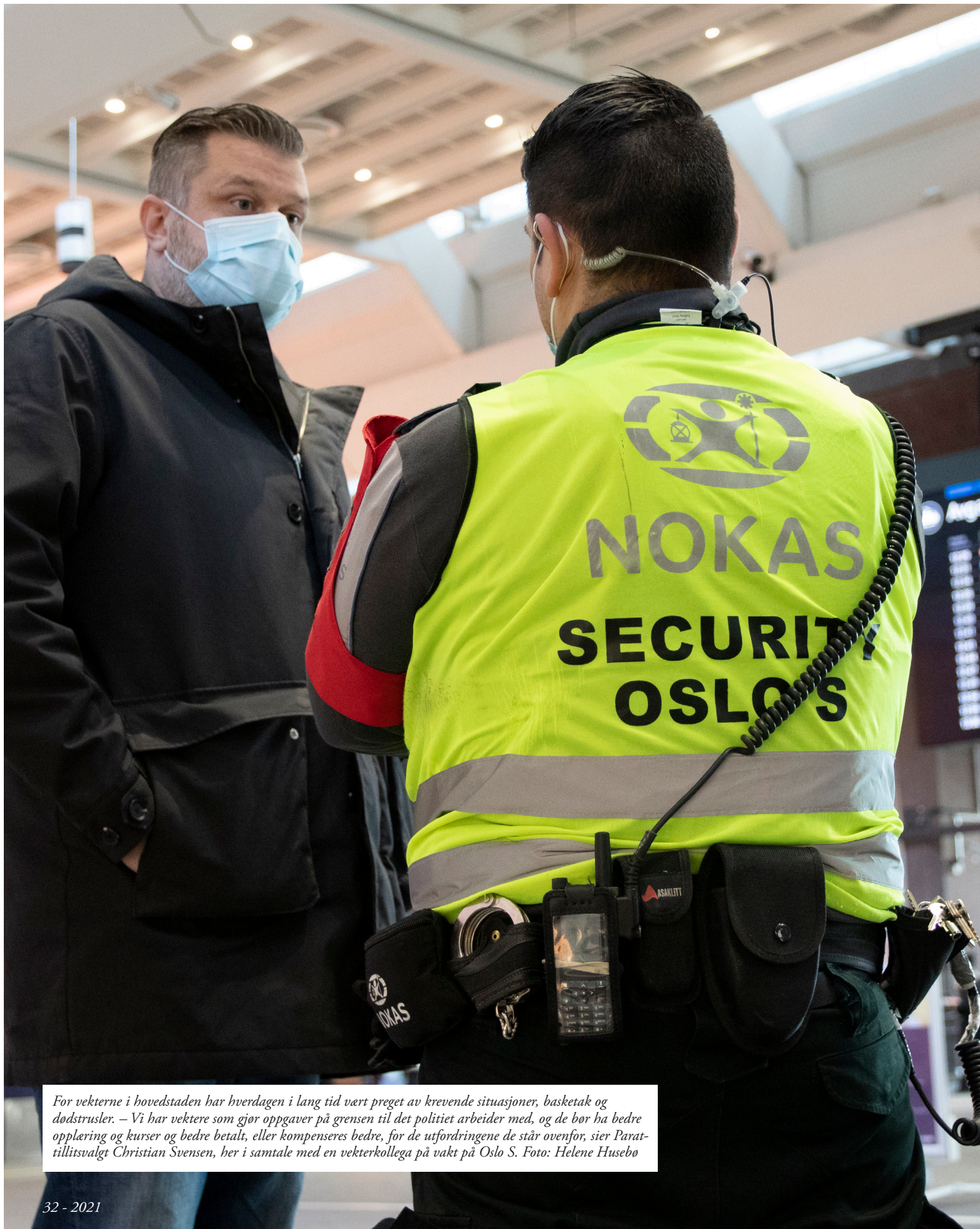

Norge har en liten og åpen økonomi, sterkt avhengig av den økonomiske helsetilstanden hos våre handelspartnere. Kilde/grafikk: SSB

slik at de i sin tur kan kompensere lokalt næringsliv dersom streng lokal nedstengning blir nødvendig.

– Hvis vi ser enda litt lenger frem, når tror du vi får det første lønnsoppgjøret der viruset ikke blir argument for streng moderasjon?

– Dersom industrien hos våre handelspartnere, som er kunder av vårt næringsliv, skulle knele, så vil det prege norske lønnsoppgjør lenge, sier hun og sier dermed at den sentrale oppgjørssammenheng vil bli holdt lav dersom konkurranseutsatt sektor sliter. ■

For vekterne i hovedstaden har hverdagen i lang tid vært preget av krevende situasjoner, basketak og dødstruser. – Vi har vektere som gjør oppgaver på grensen til det politiet arbeider med, og de bør ha bedre opplæring og kurser og bedre betalt, eller kompenseres bedre, for de utfordringene de står ovenfor, sier Parat-tillitsvalgt Christian Svensen, her i samtale med en vekterkollega på vakt på Oslo S. Foto: Helene Husebø

Slik har det vært å være vekter i 2020

Gjennom reportasjer fra vekterbransjen og dekning av vekterstreikene i 2020 har én ting blitt klinkende klart. Samfunns-sikkerheten er av avhengig av gode vektere.

Av: Ane Undhjem

Høsten 2020 var det mye oppmerksomhet rundt vekterbransjen. Da startet en omfattende og langvarig streik, som strakk seg ut i rundt to måneder før Parat og NHO kom til enighet. For NAF varte streiken en drøy måned lenger. I perioden streiken pågikk, skrev både Parat24 og andre medier om hvordan det er å være vekter i dagens samfunn.

Fellesskapsfølelse

Hovedtillitsvalgt for Parat i Avarn Security, Christian Svensen, mener streiken til en viss grad bidro positivt til fellesskapsfølelsen vektere imellom.

– Streiken vi var gjennom, påvirket arbeidsmiljøet vårt i positiv forstand. Vi kom tettere på våre medlemmer, og medlemmene så oss tillitsvalgte mer enn de kanskje har gjort tidligere. Vi kjempet en felles sak for å få bedre arbeidsvilkår, sier han.

Samtidig har permitteringer som følge av pandemien preget medlemmene, og Svensen forteller at det har vært et krevende år.

– Det har vært utfordrende for alle vektere. Vi har vært utsatt for massive permitteringer som følge av korona, bare i vårt selskap har vi hatt nærmere 1300 permitterte. Det har vært et krevende år som har preget mange, sier han.

Jobber med samfunnskritiske oppdrag i 2021

Selv om flere vektere fremdeles er permittert grunnet koronapandemien, har mange kom-

met seg tilbake på jobb. For øyeblikket arbeider rundt 70 vektere fra Oslo lufthavn med å sikre skredområdet i Gjerdrum. Hege-Charlotte Jacobsen, hovedtillitsvalgt i Avarn Security Aviation og leder for Hovedflyplassutvalget for Parat, er stolt av vekterne som nå skal ta del i et viktig samfunnsansvar, fortalte hun i et intervju med Parat i januar.

Hege-Charlotte Jacobsen, hovedtillitsvalgt i Avarn Security Aviation og leder for Hovedflyplassutvalget for Parat, er stolt av de 70 vekterne fra Oslo Lufthavn som i januar var med på å sikre skredområdet i Gjerdrum. Foto: Privat

Jacobsen tror vekterne fra flyplassen vil håndtere oppgavene og oppdraget godt.

– Vekterne ved OSL, med sin tilleggsutdanning som sikkerhetskontrollører, vil kunne ivareta sikkerheten Gjerdrums innbyggere nå trenger på en svært god måte, sa Jacobsen til Parat i samme intervju.

Selv om 2021 har startet med at flere vektere kan komme tilbake på jobb, var 2020 preget av flere utfordringer for bransjen.

Basketak og dødstrusler

For vekterne i hovedstaden har hverdagen i lang tid vært preget av krevende situasjoner,

knivstikking, basketak og dødstrusler. Høsten 2020 opplevde vektere ved Oslo S en situasjon som eskalerte, da over 50 ungdommer angrep tre vektere som jobbet i området, etter at ungdommene ble forsøkt bortvist.

– Jeg fikk panikkalarm på sambandet og løp ned mot hallen for å se hva som skjedde. Der så jeg et hav av ungdommer som forsøkte å presse to av mine kollegaer mot veggen. Vi forsøkte å rolig dytte dem vekk, men plutselig tok en av ungdommene tak i halsen min og ga meg to slag i ansiktet, sa en vokter, som ønsket å forbli anonym i frykt for hevnforsøk fra ungdomsgjengene, til Parat i en reportasje.

Forsøkt knivstukket

En kollega av vekteren forteller i samme sak at en av dem ble forsøkt knivstukket, og at ungdommene kastet stein, knuste fliser, sykler og el-sparkesykler. Vekterne intervjuet i forbindelse med saken fortalte at mange vegrer seg for å gå på jobb, og at situasjonen på Oslo S har blitt mer krevende etter at politiposten her ble nedlagt.

Politiet forteller i artikkelen om situasjonen på Oslo S at de jobber med å ha en rask responstid, og at de har etablert et samarbeid med representanter fra vokterbransjens store aktører. Dette skal være med på å løse konflikter i fellesskap og sikre et godt fungerende samarbeid mellom politiet og vokterbransjen.

Vektere har vært en viktig støtte for politiet

Samarbeidet mellom politiet og vokterbransjen har vært viktig. Det bekrefter en statistikk fra en NHO-rapport som ble utgitt i 2018. Her kommer det eksempelvis frem at vektere i 2017 bisto med trygghetsassistanse 45 675 ganger.

Tidligere politidirektør Odd Reidar Humlegård har også sagt at det er vanskelig å se hvordan politiet skulle klart seg uten vekterne, i et intervju med NHO. En vokter Parat har snakket med, tror Humlegård har rett – vektere spiller en viktig rolle med hensyn til å støtte politiet. – Vi holder sikkerheten for ansatte og bygg i hele Norge. Vi jobber ved alt fra kjøpesentre

Hovedtillitsvalgt for Parat i Avarn Security, Christian Svensen, forteller om et krevende år, men at vekterstreiken påvirket arbeidsmiljøet i positiv forstand. Foto: Helene Husebø

til sykehus. I Oslo har vi eksempelvis ansvar for sikkerheten ved omtrent alle sykehus. Politiet har ikke ressurser til å være til stede hele døgnet, og heller ikke kapasitet til å rykke ut på alle volds- og tyverialarmer, sa vekteren i et intervju med Parat høsten 2020.

Hjelper helsepersonell med livreddende arbeid

Samme rapport fra NHO la frem hvordan vektere har jobbet med samfunnssikkerhet, og gjør det også klart at vektere er viktige for Norges helsepersonell. Tallene i rapporten viser at vektere reddet 1199 menneskeliv mellom 2013 og 2018, og at vektere i 2017 ga førstehjelp til folk 2086 ganger. NHO-rapporten viser til at vektere har tatt ledelse eller bistått i alt fra situasjoner hvor folk opplever blokkerte luftveier, til overdosetilfeller eller hjertestans.

Parat har pratet med flere vektere som har vært med på å redde liv. Eirik og Hamza, som av sikkerhetsmessige årsaker ikke omtales ved etternavn, er blant dem som i 2019 støttet helsepersonell med livreddende assistanse.

– Ved parkeringsplassen så vi en bil med døren åpen. Vi gikk for å undersøke at alt var ok, og så raskt at en kvinne lå halvveis ute av kjøretøyet, med hodet vendt ned mot bakken. Vedkommende hadde fått hjertestans. Min kollega startet hjerte- og lungeredning, mens jeg løp til akuttmottaket, sa Eirik til Parat under et intervju i oktober i fjor. Kvinnen overlevde, og i ettertid fikk både han og hans kollega en personlig takk fra overlegen.

I samme artikkel fortalte Hamza at han opplevde en episode hvor en mann ble funnet bevisstløs i en hage utenfor et sykehusområde. Hamza og hans kollega måtte utføre hjerte- og lungeredning, i påvente av hjelp fra Akuttmedisinsk kommunikasjonsentral.

– Da jeg tok turen til mottaket, fortalte legen at det var flaks mannen ikke døde, sa Hamza til Parat.

Vekterbransjen ble rammet av pandemi og kontroverser

En av sakene som virkelig påvirket vokterbransjen i 2020, var vekterstreiken. Streiken inntraff midt under koronapandemien og førte til kritiske uttalelser fra Anne-Cecilie Kaltenborn, administrerende direktør i NHO Service og Handel.

– Å gå til streik når 1000 kollegaer er permittert og mens mange mister jobben, er umusikalsk. Ingen av oss vet hvordan situasjonen i samfunnet og i vokterbransjen er neste år, og den usikkerheten synes ikke arbeidstakersiden å ville ta inn over seg, sa Kaltenborn i en artikkel publisert av NHO Service og Handel i midten av september 2020.

Hennes uttalelser fikk flere vektere til å koke. En av dem som reagerte, var sikkerhetskontrollør på Gardermoen og Parat-medlem, Geir Michelsen. Til Parat uttalte han i oktober at de ansvarlige for yrkesgruppens lønninger burde skamme seg. – Hensynet til samfunnet og hverandre krever mer nå enn noensinne. Og fortsatt blir vi tilbudt omtrent samme lønn, med

mindre i tillegg. Vi burde hatt langt mer i grunnlønn allerede, og hvor er de ekstra risikotilleggene nettopp på grunn av pandemien? Folk må først og fremst sette seg inn i de knalltøffe betingelsene våre før de uttaler seg så hensynsløst, og kaller streiken umusikalsk, sa Michelsen til Parat i oktober.

Lave lønninger førte til lang streik

Det var nettopp lave lønninger som førte til en stor vekterstreik i oktober 2020.

Parat-rådgiver Ståle Botn er en av flere som har uttalt at vekterlønnen på langt nær gjenspeiler jobben vekterne gjør.

– Det er på tide å gi vektere den lønnen og respekten de fortjener, sa Parat-rådgiveren i et intervju i oktober.

Vekterne Erik og Hamza var bare noen av dem Parat snakket med under streiken, som begge ønsket seg bedre lønninger og vilkår. Håpet deres under streiken var å få arbeidsgiverne til å forstå hvor viktig deres rolle er for samfunnet.

– Det å jobbe opptil tolv timer, om natten og i helga, er både fysisk og psykisk tungt. Likevel gjør vi det gjerne, men da ønsker vi oss også en bedre kompensasjon for alt vi blir utsatt for. Det håper jeg alle kan ha forståelse for, sa Hamza til Parat i midten av oktober.

Seier og samhold blant vekterne

Samtlige av vekterne Parat har snakket med og intervjuet gjennom høsten 2020, har sagt at de er stolte av jobben de utfører. Erik og Hamza er bare noen av dem som har fortalt at de finner det givende å jobbe med andre mennesker, sammen med dyktige kollegaer.

– Noe av det jeg setter mest pris på i jobben, er gode kollegaer man kan stå sammen med etter ulike episoder. Man utvikler et sterkt bånd, og ikke minst et godt samarbeid, sa Erik til Parat i høst.

Etter en lang streik ble det i november inngått en avtale mellom Parat og NHO.

Etter en lang streik ble det i november inngått en avtale mellom Parat og NHO. Forhandlingsleder i Parat, Lars Petter Larsen, var fornøyd med utfallet. F

oto: Bente Bjercke

Den nye avtalen skal sikre vekterne et tillegg på 4,50 kroner per time, og kravet om å øke tillegget for natt- og helg med 2 kroner per time ble også innfridd.

Forhandlingslederen til Parat, Lars Petter Larsen, var fornøyd med utfallet.

– Lønnstilleggene innebærer at vekterlønnen trappes opp i år og neste år. I tillegg til gjennomslag for kravene om økte tillegg i dette oppgjøret har vi fått aksept for at lønnsnivået i bransjen skal heves ytterligere, sa Larsen til Parat i november 2020. ■

Samarbeidet mellom politiet og vekterbransjen har vært viktig, bekrefter statistikk fra en NHO-rapport som ble utgitt i 2018. Her kommer det eksempelvis frem at vektere i 2017 bisto politiet med trygghetsassistanse 45 675 ganger. Foto: Gorm K. Gaare

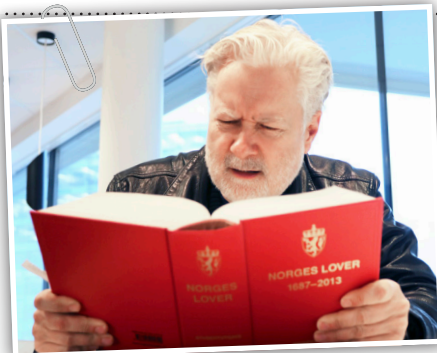
Parat informerer

En glad gjeng fra Sunclass på tur på Sollihøgda. Fra venstre: Trine-Lise Johnsrud, Marit Brodahl, Solveig Elverum, Anne Reidun Brønna, Karin Schanke, Tone Karlsen, Lars Røstad, Monica Pahlm, Tore Haug Hansen og Jussi Inkerø. Foto: Lill J. Fischer

Permitterte på tur

De kabinansatte i Sunclass har vært permittert i snart ett år. Annen hver uke møtes de som vil og kan for å gå tur sammen. Noen ganger på ski, andre ganger til fots. Turene med kollegaer hjelper dem med å holde motet oppe, mens de venter på å komme i jobb igjen. Vanligvis er det ti til tjue personer som er med på turene. – Usikkerheten tærer på, og det er vanskelig å leve i uvisshet så lenge, Møtet med kollegaer annenhver uke er både hyggelig og viktig for den mentale helsen, sier primus motor i turgruppa Anne Reidun Brønna.

Thore Eithun Helland, advokat i Parat, hjelper medlemmer med retts hjelp i private saker. Foto: Helene Husebo

Populært med fritt rettsråd

Som medlem i Parat får du inntil en times fritt rettsråd fra advokat i private saker. Det er stadig flere som benytter seg

av medlemsfordelen. I 2020 var det om lag 650 medlemmer som fikk fritt rettsråd, og etter at medlemstilbudet ble omtalt i Parat-bladene, har det vært stor pågang. En time hos advokat koster fort 2500 kroner, så det er mye å spare på å benytte medlemstilbudet. Typiske saker en kan få hjelp til, er å sette opp samboeravtale, testament og fremtidsfullmakt. Mange får også hjelp i boligsaker og i saker om bil.

Nytt politisk program

Det at Parat er partipolitisk uavhengige, betyr ikke at organisasjonen ikke er opptatt av og jobber med politikk. I stedet for å være bundet til ett parti samarbeider Parat med politikere fra ulike partier ut fra hvem som er enig i Parats synspunkter. Hva Parat mener om de ulike politiske sakene, er nedfelt i Parats arbeidslivs- og samfunnspolitiske program som blir vedtatt av Parats landsmøte.

I november 2021 er det igjen tid for landsmøte, og nytt program skal vedtas. Dersom du har innspill til hvilke politikkområder Parat bør være opptatt av, vil utvalget som jobber med programmet, ha innspill.

Innspill kan sendes til program@parat.com.

Parats leder
Unn Kristin
Olsen leder
utvalgsarbeidet.
Foto: Vetle Daler

Fagsjef for rekruttering og utvikling

Spesialrådgiver i Parat, Odd Jenvin-Steinsvåg, tiltrådte fra nyttår et nytt engasjement som fagsjef for rekruttering og utvikling, og ser frem til nye oppgaver og utfordringer. Odd er nå en del av Parats ledergruppe.

Odd Jenvin-Steinsvåg.
Foto: Bente Bjørcke

Ukentlige webinarer

Fra februar arrangerer Parat ukentlige webinarer. Tilbudet er åpent og tilgjengelig for alle. Gjennom webinarene vil du få påfyll og informasjon om både dagsaktuelle saker og temaer, som lønnsoppgjør, stipend, hjemmekontor, ferie, og aktuelle eksempler fra fritt rettsråd. Du kan delta direkte via Zoom hver uke. Følg med på [www.pاراتkompetanse.com](http://www.paratkompetanse.com) og i kurskalenderen for mer informasjon. Arrangementene publiseres også på Facebook.

Parat lanserer ukentlige webinarer som er åpne for alle.

Parats regionutvalg (RU)

■ RU region Nord

(Nordland, Troms og Finnmark)

Leder: Lars Raymond Holm, Luftfartstilsynet

E-post: Lrh@caa.no

Åse Helen Andersen, Apotek 1 Hammerfest

E-post: aasehelande@hotmail.com

Anne-Katrine Thomassen, Brønnøysundregisterne

E-post: akt@brreg.no

Per-Christian Størksen, Nordland Fylkeskommune

E-post: perst@nfk.no

Jorunn Kristin Trøen, Forsvaret, Indre Troms

E-post: jorunntroen@gmail.com

Dina Kaino, Tannklinikken i Alta, UNG-representant

E-post: dina.kaino@tffk.no

■ RU region Midt

(Trøndelag, Møre og Romsdal)

Leder: Morten Mørch, NTNU Trondheim

E-post: Morten.morch@ntnu.no

Grete Kambuås, BOOTS APOTEK, Trondheim

E-post: Gretkam@online.no

Ronny Johannessen, NAV IT Forretningspartner, Steinkjer

E-post: Ronny.johannessen@nav.no

Andreas Sylte, NTNU Ålesund

E-post: Asy@ntnu.no

Vigdis Rønningen, NTNU Trondheim

E-post: vigdis.ronningen@ntnu.no

Håvard Indgaard Rotmo, Heia og Skjerve Bygg AS, Ungrepresentant

E-post: havard@rotmo.net

■ RU region Øst

(Innlandet, Oslo, Viken)

Leder: Hilde Margrete Bjørklund - Cappelen Damm AS

E-post: hilde.bjorklund@cappelendamm.no

Bente Iren Tollefsen Moen - Statens Pensjonskasse

E-post: bente.iren.moen@spk.no

Stein Grindheim - SAS Ground Handling

E-post: stein.grindheim@sas.no

Ronny Kjøsø - Asko Øst

E-post: ronny.kjonso@asko.no

Anja P. Ahlstrøm – NIBIO

E-post: Anja.Ahlstrom@nibio.no

Kathrine Fjell fra SAS Ground Handling, Ungrepresentant

E-post: Kathrine.fjell@sas.no

■ RU region vest

(Rogaland, Vestland)

Leder: Gro Nondal Buvik, Sognekraft AS

E-post: gro.nondal.buvik@sognekraft.no

Odd B. Eide, Sjøfartsdirektoratet

E-post: Odd.Eide@sjofartsdir.no

Hege Solbakken Sæbø, Stavanger Aftenblad AS

E-post: hege.solbakken.saebo@aftenbladet.no

Tommy Sævareid, Vestland fylkeskommune

E-post: tommy.saevareid@hfk.no

Erik Andreassen, Gate gourmet i Bergen

E-post: eandreassen@gategourmet.com

Aina Helene Malja, Vestland fylkeskommune, Ungrepresentant

E-post: ainahelene@hotmail.com

■ RU region Sør

(Agder, Vestfold og Telemark)

Leder: Ragnhild Negård, NAV

E-post: ragnhild.negard@nav.no

Anne Britt Skomedal, Vitusapotek Elefanten Kristiansand

E-post: annebritt1962@hotmail.com

Cecilie Holt, NAV

E-post: cecilie.holt@nav.no

John-Inge Nerland – Fylkesmannen i Buskerud

E-post: fmbujin@fylkesmannen.no

Anne Lise Olsen, VAF – Tannhelse

E-post: annelise.olsen@vaf.no

Gøril Fagerlund Soldal, Allkopi Netprint i Kristiansand, Ungrepresentant

E-post: goril@soldal.org

Spørsmål til juridisk og forhandlingsavdelingen i Parat

Vi som gir svar i denne utgaven av Parat er:

*Anders B. Lindstrøm
Leder juridisks avd.
Advokat*

*Maren Hestenes Merli
Advokat*

*Renate Messel Hegre
Forhandler*

*Thore Selstad Halvorsen
Forhandler*

*Lene Liknes Hansen
Advokat*

*Tonje Krakeli Sneen,
Forhandler*

Har du spørsmål til juristene eller til forhandlingsavdelingen, kan du sende spørsmålene til trygve.bergsland@parat.com. Vi hjelper deg som medlem med alle typer problemstillinger knyttet til arbeidsforhold og tolkning av avtaleverket. Du kan også ta kontakt med oss når det er behov for skriftlig og muntlig rådgivning i forbindelse med omorganisering, nedbemanningsprosesser, ferie, arbeidstidsordninger, trygdespørsmål og lignende.

Vil ha fulltidsstilling

Jeg jobber i 60 prosent stilling i en stor byggevarekjede og har lenge hatt lyst til å gå opp i 100 prosent stilling. Sjefen min har tenkt å styrke bemanningen i butikken ved å tilby en kollega som jobber i full stilling på kontoret, en ny stilling. Den vil være 50 prosent på kontoret og 50 prosent i butikken. Har han lov til det når han vet at jeg ønsker full stilling?

Laila Beate

Svar: Arbeidsmiljøloven paragraf 14-3 gir deltidsansatt fortrinnsrett til utvidet stilling, fremfor at arbeidsgiver foretar nyansettelse. Det de fleste ikke er klar over, er at dette ikke bare gjelder ved nyansettelser utenfra, men at det faktisk også gjelder ved interne ansettelser (for eksempel ved omorganisering). At fortrinnsretten også gjelder ved interne ansettelser i nye stillinger, følger ikke direkte av lovens ordlyd, men fremgår av lovens forarbeider. Dette innebærer at du kan ha en fortrinnsrett til utvidet stilling.

Når jeg skriver at du «kan» ha fortrinnsrett, er det fordi følgende vilkår må være oppfylt i tillegg: Du må være kvalifisert for stillingen, og utøvelsen av fortrinnsretten må «ikke innebære vesentlig ulempe for virksomheten». Eksempel på «vesentlig ulempe» kan for eksempel være at det ikke er mulig å få en turnusordning til å fungere uten ny ansettelse. Det må derfor foretas en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle av om fortrinnsretten kan få gjennomslag eller ikke.
Anders

Fritak fra nattevakter

Jeg er ansatt ved et sykehus i Helse Sør-Øst i en turnusstilling, som blant annet innebærer enkelte nattevakter. Jeg nærmer meg snart 60 år og opplever det å jobbe natt som en større belastning nå enn i yngre dager. En kollega av meg mente at man etter enn viss alder kan fritas fra å jobbe nattevakter, stemmer dette?

Aud Berit

Svar: Det finnes reguleringer i avtaleverket for ansatte i helseforetakene, som gir mulighet til å fritas for å jobbe nattevakter, jf. overenskomstens del A2, punkt 1.6. I henhold til denne bestemmelsen skal arbeidstakere over 55 år fritas i størst mulig grad for nattevakter dersom arbeidstaker selv ønsker det, og det ikke medfører dokumenterte ulemper for helseforetaket. Det finnes også bestemmelser i arbeidsmiljøloven som gir arbeidstakere som regelmessig jobber natt rett til fritak for dette, dersom det av helsemessige, sosiale eller andre vektige velferdsgrunner er behov for det. Forutsetningen for fritaket er også her at det kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for virksomheten.

Renate

Feil lønnstrinn

Jeg fikk mest sannsynlig feil lønnstrinn da jeg ble ansatt. Jeg husker at sjefen min snakket om at jeg egentlig skulle ha et høyere trinn, men at det fra sentralt hold var vedtatt at ingen skulle ansattes på det trinnet. Jeg ville ikke si noe der og da, da jeg virkelig trengte jobben. Er det noe jeg kan gjøre nå?

Rita

Svar: Ja, det er det. Hvis det er en tariffavtale der du jobber, så skal den følges. Det er ikke opp til en lokal leder å velge om tariffavtalen skal følges eller ikke. Dette er nesten aldri et problem på steder med flere organiserte og tillitsvalgte, og det viser hvor viktig det er med lokal organisering. Din sak må vurderes konkret, men her kan du ha krav på etterbetaling. Det kan Parat hjelpe deg med.

Thore

Nektet attest

Jeg har fått avskjed, og arbeidsgiver nekter å gi meg attest. Er det lov?

Svein-Åge

Svar: Nei, det er ikke lov. Selv om du er blitt avskjediget, har du rett på attest. Det er likevel slik at arbeidsgiver kan skrive i attesten at du er blitt avskjediget. Dette følger av tredje ledd i arbeidsmiljøloven paragraf 15-15.

Lene

Feriepenger og konkurs

Jeg har vært permittert i en stund og er redd for at arbeidsgiver vil gå konkurs. Hva skjer med feriepenger mine dersom arbeidsgiver går konkurs?

Liv

Svar: Dersom din arbeidsgiver blir slått konkurs, kan det være at det ikke finnes penger i konkursboet til å dekke opptjent – men ikke utbetalt – lønn og feriepenger. I slike tilfeller vil bobestyrer hjelpe deg med å søke om dekning i det som heter lønnsgarantiordningen. Dette er en statlig ordning forvaltet av NAV, som skal sikre at arbeidstakere får det arbeidsgiver skylder ved konkurs. Utbetaling fra lønnsgarantiordningen er begrenset oppad til 2 ganger folketrygdens grunnbeløp (2 G). Det utgjør per i dag kr 202 702. Du kan få dekket feriepenger opptjent året før konkursen og samme år konkursbegjæringen fremmes. Det vil si at dersom din arbeidsgiver begjæres konkurs i år, kan du få utbetalt feriepenger opptjent i 2020 og 2021. Eventuelle opptjente, men ikke utbetalte feriepenger fra 2019 dekkes imidlertid ikke.

Tonje

Vil ha redusert stilling

Jeg jobber full tid i et regnskapsfirma og har gjort det i mange år. De siste fem årene har jeg slitt med skulderproblemer, som synes å være varige. Jeg har tatt dette opp med min sjef og har fått heve-og-senkepult. Jeg har nevnt for sjefen at jeg

ønsker å gå ned i 50 prosent stilling i en periode for å teste ut om det hjelper. Hans svar er han at det ikke er muligheter for å jobbe redusert på grunn av arbeidsmengden. Jeg lurer på om jeg har krav på å jobbe redusert på grunn av skuldrene?

Hannah

Svar: Arbeidsgiver har plikt til å tilrettelegge arbeidet for arbeidstakere som har helseproblemer i arbeidet. Dette følger av arbeidsmiljøloven paragraf 4-6. I loven er dette omtalt som tilretteleggingsplikt for arbeidstakere med « redusert arbeidsevne » og gjelder uavhengig av om arbeidsevnen er redusert som følge av skade eller sykdom. Arbeidsgiver plikter « så langt det er mulig » å iverksette tiltak for at arbeidstakeren skal beholde passende arbeid, og da fortrinnsvis sitt eget. Plikten innebærer blant annet fysisk tilrettelegging, som for eksempel heve-og-senkebord og lignende. Men det kan også være tilpasning i form av for eksempel pauser underveis. Tilretteleggingen vil ofte skje i samråd med bedriftshelsetjenesten eller lege. Jeg oppfatter det slik at dette har vært testet ut i ditt tilfelle.

Dersom det ikke hjelper med fysisk tilrettelegging, kan redusert arbeidstid være neste alternativ. Når arbeidstaker på grunn av helsemessige årsaker har behov redusert arbeidstid, vil man som hovedregel ha rett til dette i en periode. Men det forutsettes at arbeidstidsreduksjonen kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for arbeidsgiver. Mitt råd er derfor at du søker om redusert arbeidstid, og dersom arbeidsgiver avslår søknaden, kan du søke bistand hos Parat.

Maren

						TAFS-ETE	KYST-FYR	STERIL	FUGL	KULTUR-FORSK-ER	VERD-SET-TER	SNÅL
KRYD-DER	↓	TRE LIKE	FANGE GODT-GJØR-ELSE	▼	SPA-SERE	GRENSE-LAND AFASI						
└─							MAGE		SØLV-MYNT	▶		
STROPP				STROPP	┐							
IDET				▼								
BY I NEDER-LAND					INSEKT-ORDEN		NORD-MANN SANG			SPORTE ØGLE		
└─								SJARM FOR-TÅLTE			ANKER-PASS	
HESTE-DYR					SVIM-MEL		ROBUST FISKE-REDSKAP					
┐		DI-STRIKT	VOGN TEGNET									UENS-ARTET
KLOKKE	└─			└─	LYNG-MO BRATT			BIL-MERKE STADION				
EPI-DEMI	REKVIEM KRYD-DER-PLANTE						FOR-SØKS-ROM			KLOK-KE-LYD	SKALK	
└─							SIRKLE	▶				
SY					FRYSE	▼	BÅT-RIPE KONJ.					
TANKE				└─		→				↗		
SLØV						GRESK BOK-STAV			PAPE-GØYE BUKT			

Løsningen på kryssordet i medlemsbladet Parat nummer. 4 – 2020 er: «DAGEN TAR AVSKJED»

Den heldige vinneren er: Åse Wilhelmsen, fra Austmarka.

Frist for å sende inn løsning på neste kryssord er: **28. mai 2021.**

Vi trekker én vinner hver gang.
Send løsningen til redaksjonen,
enten som e-post til
trygve.bergsland@parat.com
eller ordinær post til:
**Parat, Postboks 9029,
Grønland, 0133 Oslo**

Husk å merke e-posten/konvoluttet «Kryssord 1/2021».
Husk også å skrive på ditt eget navn og adresse.

Premie: Horizon, alpaka-pledd av 50 prosent alpakaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Løsning:

Navn:

Adresse:

40 - 2021

MINI KRYSSORD

1	2	3		4	5	6
7				8		
9						
10				11		
		12	13			
		14				15
16		17			18	
19				20		
		21				

Vannrett

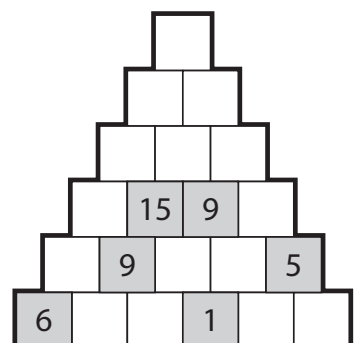
1. Vederlag
7. En Nordmann
8. Bakverk
9. Da
10. Og så videre
11. Ankerplass
12. Til målet
14. Bilmerke
17. Arten
19. I en fart
20. Kje
21. Forhandler

Loddrett

1. Kjelke
2. Elingen
3. Kinesisk region
4. Reale
5. Robbe
6. Landbruksredskap
13. Kvinnenavn
15. Avsluttet
16. Flyvende tallerken
18. Brodd

TALL PYRAMIDEN

Alle feltene skal fylles med tall. Noen tall er fylt inn på forhånd, og dette utgjør summen av tallene i de to feltene under. Du må sette inn begge tallene i de to tilstøtende feltene for å finne tallet i feltet over, og motsatt, du finner tallet i et felt ved å trekke tallet i feltet ved siden av fra tallet i feltet over.

SUDOKU

3		4			9	7		6
	9		3				1	
5				8	7	2		
7			2					1
9	1			4			6	
		8	9	7		3		4
4							5	
			1	3	5			
1	8	5	6			9	7	

Lett

© Bulls

	3							
6					1	7	4	
1				6				
	6	3	7				9	8
	9			1	8			2
8				2		4		
			3		7			
4				9	6		8	3
	1			8	2			6

Middels

© Bulls

	6				4		8	
		9	1		2			
1	4		2		3			
2				1		9		
	1			4			6	
6			5	9		8		
							3	
			9	2				
5		8						

Vanskelig

© Bulls

J	K	B	Y	P	R	E	G	E	T	U	O	R	C	V
B	A	U	D	Ø	L	G	E	M	I	P	U	O	G	R
E	M	L	R	G	R	A	H	A	N	Ø	D	M	T	U
R	K	Y	G	X	Y	L	H	R	S	T	S	V	R	P
O	Y	P	Æ	Å	Y	O	E	T	T	E	P	Å	I	S
L	D	A	P	R	V	B	N	I	R	M	E	P	P	E
I	W	R	Ø	E	A	Ø	N	N	U	M	R	E	P	D
G	B	K	D	Y	U	P	O	I	M	E	G	N	E	O
E	B	S	J	T	L	Y	L	Q	E	J	N	M	A	H
S	A	R	S	Å	Å	T	O	U	N	K	A	S	C	Å
K	E	I	Y	F	Y	C	K	E	T	U	Æ	R	D	R
Z	K	G	B	L	T	K	E	N	E	R	D	R	O	G
T	T	R	E	S	L	I	P	E	R	I	E	N	E	U
K	V	T	N	E	L	U	S	N	O	K	T	L	I	V
E	S	L	E	V	E	L	P	P	O	R	U	T	A	N

KRYSS OG TVERS

Finn alle ordene. Ordene kan stå vannrett, loddrett eller diagonalt, og kan ofte stå skrevet baklengs.

1. ANGREGSDUO
2. BEROLIGES
3. BRYLLUP
4. BYPREGET
5. DØLGE
6. GRÅHODESPURV
7. HAMN
8. HOVEDSAK
9. INSTRUMENTER
10. KOLONNE
11. KRAPYL
12. MARTINIQUE

13. NATUROPPLEVELSE
14. ORDRENEKT
15. ROMVÅPEN
16. TRESLIPERIE
17. TRIPPE
18. UKJEMMET
19. UTSIKT
20. VILTKONSULENT

Ordplunder

Bokstavene i ordet under har blandet seg litt. Kan du finne fram til riktig ord ved å plassere bokstavene i riktig rekkefølge i de hvite feltene?

Den grå teksten på siden gir deg noen hint. Skjul teksten om du ikke vil ha hjelp.

I E Ø N D N N G R

FYLL INN ORDET:

--	--	--	--	--	--	--	--	--

NOEN SMÅ HINT

- Ordet starter med bokstaven D
- Kan vandre over store avstander
- Lange havbølger

PARATS TRENINGSSIDE MED HJERNETRIM

Sender du oss løsningen på alle oppgavene på denne siden, er du med i trekningen av et Horizon, alpaka-pledd av 50 prosent alpakkauull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Frist for å sende inn løsningen er 28. mai 2021.

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten på e-post til trygve.bergsland@parat.com, eller ordinær post til: Parat, postboks 9029 Grønland, 0133 Oslo. Husk å merke e-posten/konvolutten «Hjernetrin 1/2021». Vinneren av hjernetrin i 4/2020 er Gunn Randi Bjørnevoll, fra Isdalstø.

God ledelse krever at medarbeiderne står i sentrum

Mange av oss hadde håp om at korona var noe som hørte 2020 til, og at landet gradvis skulle komme tilbake til normale tilstander der vi igjen kunne møtes fysisk og ikke lenger kveppe hver gang noen i nærheten av oss nøs eller hostet.

Slik ble det ikke. For oss i Parat er det viktigste å ivareta de arbeidstakere og virksomheter som nå er berørte av nedstenging. Vi i Parat støtter derfor fullt opp om YS krav om full lønn for ansatte i bedrifter som stenges ned av myndighetene. Det er viktig med forutsigbarhet for virksomheter og ikke minst at ansatte har trygghet for inntekt.

Koronapandemien gjorde at vi i Parat måtte sette på plass en krisestab og prioritere annerledes, og dermed fikk vi ikke jobbet like mye med årets flaggsak som planlagt. Parats hovedstyre vedtok å videreføre fjorårets flaggsak, og dermed er også årets flaggsak Ledelse på norsk.

Det hevdes at fremtidens konkurransekraft vil handle om folk. Et viktig konkurransefortrinn vil være evnen til å organisere og drive virksomheter som utløser motivasjon og kreativitet, og legge til rette for læring, deling og effektiv samhandling. Nøkkelen er tillit og tillitsbasert ledelse med medarbeiderne i sentrum. Fremtidens virksomheter må ha strukturer som bygger tillit.

I en undersøkelse gjort av GPTW Norge hevder noen at selvstyrte team er den nye normalen når det gjelder ledelse under koronapandemien, og særlig gjelder dette dem som sitter på hjemmekontor. Videre viser undersøkelsen at gode ledere ble bedre. Gode ledere fulgte tett opp den enkelte og var mer støttende, samtidig ble det gitt mer omsorg i henhold til den enkeltes behov.

Fire av selskapene som er kåret til Norges beste arbeidsplasser (Sopra Steria, EindomsMegler1, Abbvie og SOCO Norge), har røpet lederhemmelighetene sine, og alle hadde de dette som første prioritet: Bry deg om folkene dine. Professor Alex Edmans ved London Business School har uttalt at selskaper med høy grad av medarbeidertilfredshet opplever dobbel årlig prosentuell økonomisk gevinst og økt konkurransekraft sammenlignet med det generelle markedet.

Så selv under en pandemi viser det seg at god ledelse både nasjonalt og internasjonalt er bygget på en lik ledelsesfilosofi.

Unn Kristin Olsen. Foto: Vetle Daler.

De lederne som kommer best ut, er de som driver med medarbeidersentrisk ledelse, er støttende og coacher, lytter til sine medarbeidere, gir rom for selvledelse og myndiggjørende medarbeiderskap. Dette er langt på vei i tråd med det vi i Parat mener er den norske ledelsesfilosofien. Det er derfor viktig å bevare og fremheve også den norske ledelsesmodellen på lik linje som den norske modellen. Min påstand er at skal vi øke oppslutningen om det organiserte arbeidslivet og ha økt produktivitet, er det viktig at disse to modellene blir sett i sammenheng.

«Simply put, companies that treat their workers better do better. And this fundamentally changes the way that managers should be thinking about their workers.»

Professor Alex Edmans

UK.Olsen

Unn Kristin Olsen
Leder i Parat

Facebook: facebook.com/UnnKristinOlsenParatYS

Hjelp når du trenger det!

Trenger du hjelp med spørsmål knyttet til lønn, tariff, arbeidsforhold, medlemskap og kontingent, kan du nå enten kontakte din tillitsvalgte eller hovedtillitsvalgte, eller du kan kontakte Parat direkte. Kontakt gjerne ditt nærmeste regionkontor først, så veileder de deg videre. På disse sidene finner du kontaktinformasjon både til Parat og Farmasiforbundet. Husk at du alltid kan kontakte oss på 482 10 100 eller medlem@parat.com.

Farmasiforbundets hovedtillitsvalgte

Private apotek

Boots

Inger Johanne Opseth
Boots apotek Elverum
Telefon: 977 85 188
ij.opseth@boots.no

Apotek1

Monika Nilsen
Apotek 1 Vestvågøy
Telefon: 913 68 268
mjanilse@online.no

Vitusapotek

Anita Sveum Nilsen
Vitusapotek Sandvika
Telefon: 67 55 19 00 / 970 60 141
anita_sveum_nilsen@hotmail.com

Sykehusapotek

Midt:

Liv Reisch
Sykehusapoteket i Trondheim
Telefon: 73 86 42 00 / 924 10 932
liv.reisch@sykehusapoteket.no

Vest:

Bertha-Regine Lilleås
Sjukehusapoteket Haugesund
Telefon: 478 60 498
bertha.regine.lilleas@sav.no

Sør-Øst:

Eva Irene Holmen
Sykehusapoteket sør-øst
Telefon: 926 33 390
eva.irene.holmen@sykehusapotekene.no

Nord:

Beate Borge
Sykehusapoteket i Tromsø
Telefon: 415 13 546
beate.borge@sykehusapotek-nord.no

Parats regionkontorer

Oslo:

Lakkegata 23
ost@parat.com

Rådgiver Bjørn Are Sæther
bjorn.are.sether@parat.com
Telefon: 959 77 054

Rådgiver Nathalie Gullager
nathalie.gullager@parat.com
Telefon: 482 84 449

Rådgiver Ståle Botn
stale.botn@parat.com
Telefon: 476 16 392

Rådgiver Bjørg Skuthe
bjorg.skuthe@parat.com
Telefon: 969 42 646

Tønsberg:

Grev Wedelsgt. 12
sor@parat.com

Rådgiver Unn Kristin Johnsen
unn-kristin.johnsen@parat.com
Telefon: 934 80 218

Tromsø:

Grønnegata 3B
nord@parat.com

Rådgiver Siren Somby
siren.somby@parat.com
Telefon: 419 33 359

Rådgiver Jo Sigurd Aurvoll
jo-sigurd.aurvoll@parat.com
Telefon: 472 76 963

Kristiansand:

Vestre Strandgt. 42
sor@parat.com

Rådgiver Marianne Hårtveit
marianne.haartveit@parat.com
Telefon: 971 67 293

Bergen:

Strandgaten 1
vest@parat.com

Advokat Ketil Mæland-Johansen
ketil.maeland-johansen@parat.com
Telefon: 982 55 809

Rådgiver Jørgen Dræge
jorgen.draege@parat.com
Telefon: 404 54 606

Rådgiver Laila Sæterdal
laila.saterdal@parat.com
Telefon: 481 84 995

Trondheim:

Kjøpmannsgt. 25
midt@parat.com

Rådgiver Anita Rosmæl
anita.rosmal@parat.com
Telefon: 936 15 942

Rådgiver Bente Hermanstad
bente.hermanstad@parat.com
Telefon: 915 90 708

parat

parat.com

parat

Parat med egen kleskolleksjon

Parat har valgt ut et lite utvalg kvalitetsklær. Medlemmer og tillitsvalgte kan bestille klærne i parat.shop.idegroup.no og betaler kun vår innkjøpspris.

Skalljakke for vår og sommer. Vind- og vannavvisende i dame og herrestørrelse
555 kroner *

Liten sekk, 17 liter
185 kroner *

Hettegenser i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
379 kroner *

Kabinkoffert 37 liter
Lett og solid koffert med fire hjul
1370 kroner *

T-shirt i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
149 kroner *

Parat betyr at vi alltid står klar, uansett når du trenger hjelp. Et enkelt norsk ord som er tydelig i sitt budskap og som har fått Språkrådets pris for nettopp dette.

Fargen er oransje, som gir varme og som signaliserer glede, bevegelse og nytelse. Oransje virker oppløftende og den jager triste tanker på dør. Oransje stimulerer også til aktivitet, nysgjerrighet og kreativitet.

* Frakt kommer i tillegg.